

Nemzetközi konferencia
International Conference
Conferenza internazionale

Múlt és jövő között:

irodalmi és nyelvtudományi kutatások
a Magyar Tudományos Akadémia
200. évfordulója alkalmából

Between Past and Future:

Literary and Linguistic Research
on the Bicentenary of the
Hungarian Academy of Sciences

Tra passato e futuro:

ricerca letteraria e linguistica
nel bicentenario dell'Accademia
Ungherese delle Scienze

Tudományos bizottság | Scientific Committee | Comitato Scientifico
 Judit Baranyiné Kóczy (University of Pannonia) • Anikó Beregszászi (Ferenc Rákóczi II
 Transcarpathian Hungarian University) • Stefano Bottoni (University of Florence) • István
 Csernickó (Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University – University of Pannonia)
 Ágnes Darab (University of Miskolc) • Amedeo Di Francesco (University of Cassino and
 Southern Lazio) • Kornélia Hires-László (Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian
 University) • Szabolcs János (Partium Christian University – Eszterházy Károly Catholic
 University) • Farkas Gábor Kiss (Eötvös Loránd University) • Imre Körös (University of
 Miskolc) • István Ladányi (University of Pannonia) • Norbert András Mátyus (Pázmány Péter
 Catholic University) • János D. Mekis (University of Pécs) • Andor Mészáros (Eötvös Loránd
 University) • Rosanna Morabito (University of Naples L'Orientale) • Judit Papp (University of
 Naples L'Orientale) • Katalin Pelczéder (University of Pannonia) • Judit Pieldner (Sapientia
 Hungarian University of Transylvania) • Tünde Szabó (University of Pécs) • Dorottya Anna
 Szávai (Constantine the Philosopher University in Nitra) • Zsuzsanna-Mónika Tapodi (Sapientia
 Hungarian University of Transylvania) • Roberto Tortoli (University of Naples L'Orientale)

**ABSZTRAKTFÜZET
BOOK OF ABSTRACTS
LIBRO DEGLI ABSTRACT**

A Magyar Tudományos Akadémia alapításának bicentenáriuma (1825–2025)
és a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából, a Nápolyi L'Orientale Tudományegyetem és az
Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Miskolci Egyetem és a Pannon Egyetem közötti
nemzetközi együttműködési megállapodások keretében.

On the Occasion of the Bicentennial of the Hungarian Academy of Sciences (1825–2025)
and the Hungarian Science Day within the Framework of the International Agreements between
the University of Naples L'Orientale and the Eötvös Loránd University, the University of
Miskolc, and the University of Pannonia.

In occasione del Bicentenario dell'Accademia Ungherese delle Scienze (1825–2025)
e della Giornata della Scienza Ungherese, nell'ambito degli accordi internazionali tra l'Università di
Napoli L'Orientale e l'Università Eötvös Loránd, l'Università di Miskolc e l'Università della Pannonia.

Pannon Egyetem
University of Pannonia

ELTE
EÖTVÖS LORÁND
UNIVERSITY

MISKOLCI
EGYETEM
UNIVERSITY OF MISKOLC

Az absztraktfüzet szerkesztői

Papp Judit, Pelczéder Katalin,
Mariano Cinque, Francesco Petrucci

Editors | A cura di

Judit Papp, Katalin Pelczéder,
Mariano Cinque, Francesco Petrucci

A konferencia rendezői

Nápolyi L'Orientale Tudományegyetem
Pannon Egyetem
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Miskolci Egyetem

Organizers of the conference | Organizzatori

University of Naples L'Orientale
University of Pannonia
Eötvös Loránd University
University of Miskolc

PLEIADI Center

“Il Torcoliere” – University Graphic and Publishing Workshops Section
University of Naples L'Orientale

ABSZTRAKTOK | ABSTRACTS | ABSTRACT

Albu-Balogh Andrea

Partium Christian University

Faculty of Humanities and Arts, Department of Linguistics and Literary Studies

ORCID: —

A kortárs irodalom és irodalomtudományi kutatások Nagyváradon [Contemporary Literature and Literary Studies Research in Oradea (Nagyvárad)]

Absztrakt. Nagyvárad a századfordulón az egyik legdinamikusabban fejlődő város volt, kulturális és szellemi hagyományai pedig ösztönző erőként hatottak a későbbi korszakokban is: a két világháború közötti időszakban, a szocialista rendszer éveiben, valamint a rendszerváltást követően. Az elmúlt két és fél évtizedben a város mind markánsabban a Partium régió irodalmi és tudományos központjaként körvonalazódik. E folyamatban kiemelt szerepet töltenek be a városban működő irodalmi folyóiratok, írói csoportosulások és kulturális egyesületek, továbbá a Partiumi Keresztény Egyetem magyar nyelv és irodalom szakának munkaközössége, valamint az intézmény által szervezett tudományos konferenciák és kutatási programok. Fontos tényezőt jelentenek azok az egyéni kutatási kezdeményezések is, amelyek a város múltbeli és jelenkori irodalmi, illetve kulturális életének feltárására és értelmezésére vállalkoznak. Mindezek révén Nagyvárad mára szilárd helyet foglal el a magyar irodalom és irodalomtudomány képzeletbeli térképén. A magyar tudományosság bicentenáriuma alkalmából rendezett konferencián előadásom célja a város kortárs – az elmúlt 20–25 évben kibontakozott – irodalmi és irodalomtudományi teljesítményeinek áttekintése és értelmező vizsgálata.

Kulcsszavak: *írócsoportok, folyóiratok, kulturális kölcsönhatások, kutatói pályázatok, várospoétika*

Abstract. At the turn of the century, Oradea was one of the most dynamically developing cities, and its cultural and intellectual traditions continued to be a driving force in later periods: between the two world wars, during the socialist era, and after the change of regime. Over the past two and a half decades, the city has increasingly emerged as the literary and scientific center of the Partium region. Literary journals, writers' groups, and cultural associations operating in the city, as well as the working group of the Hungarian language and literature department of Partium Christian University and the scientific conferences and research programs organized by the institution, play a prominent role in this process. Individual research initiatives that seek to explore and interpret the city's past and present literary and cultural life are also a significant factor. Through all of these, Oradea now occupies a solid place on the imaginary map of Hungarian literature and literary studies. The aim of my presentation at the conference organized on the occasion of the bicentennial of Hungarian scholarship is to review and interpret the city's contemporary achievements in literature and literary studies that have unfolded over the past 20–25 years.

Keywords: *writers' groups, journals, cultural interactions, research grants, urban poetry*

Rövid szerzői biográfia

Albu-Balogh Andrea (<balogh.andrea@partium.ro>) Margittán született 1981-ben. Egyetemi tanulmányait a Babeş-Bolyai Tudományegyetem néprajz–magyar szakán végezte, majd ugyanitt az Irodalomtudományi Doktori Iskola hallgatójaként 2011-ben szerzett doktori oklevelet. Disszertációjának címe *Az ironia Karácsony Benő regényeiben*. 2012-től a Partiumi Keresztény Egyetem oktatója. Legfőbb kutatási területe a modernitás korának magyar irodalma, illetve az erdélyi magyar irodalom. Az MTA külső köztestületi tagja.

Biographical Note

Andrea Albu-Balogh (<balogh.andrea@partium.ro>) was born in Margitta in 1981. She completed her university studies at Babeş-Bolyai University, majoring in ethnography and Hungarian language and literature and then obtained her doctoral degree in 2011 as a student of the Doctoral School of Literary Studies at the same university. The title of her dissertation is *Irony in the Novels of Benő Karácsony*. She has been a lecturer at Partium Christian University since 2012. Her main areas of research are Hungarian literature of the modern era and Transylvanian Hungarian literature. An external member of the Hungarian Academy of Sciences.

Baranyiné Kóczy Judit

University of Pannonia

Faculty of Humanities, Institute for Hungarian and Applied Linguistics

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6685-7133>

***Mit üzen a bajusz? Magyar identitáskonstrukció a digitális
mémkultúrában [What Does the Moustache Say? Hungarian Identity
Construction in Digital Meme Culture]***

Absztrakt. Az előadás azt vizsgálja, hogyan jelenik meg a bajusz mint kulturális kategória a kortárs magyar kultúrában, különösen a digitális kommunikációban. Az elemzés középpontjában a „bajuszos hungaromémek” állnak, amelyek az elmúlt másfél évtizedben sajátos multimodális műfajjá váltak: ismert filmek, sorozatok, alakjait egészítik ki magyar bajusszal és humoros, tájnyelvi szövegekkel. A bajusz ezekben szemiotikai állandó, a magyarság és a népi kultúra metonimikus jelölője, amely intertextuális kapcsolatokat teremt a mémek sorozatában, pl. *Dr. House*-ból „Viskó”, a *Hello Kitty*-ből „Adj Isten, Kati”, *E.T.*-ből „űrbetyár” vagy *Superman*-ból „Erős Pista”. A humor forrása a globális popkultúra és a magyar népies tér ütköztetése, amely ironikusan idézi fel a 19. századi név-magyarosítás gyakorlatát is. A vizsgálat következtetése, hogy a bajusz a digitális kultúrában is identitásképző és közösségteremtő funkciót lát el, így a mai magyar kulturális megismerés egyik élő eleme. A mémek ironikus módon egyszerre jelölik a közösségi identitást és a magyar kulturális hagyományokat, miközben a globális popkultúra elemeit magyar kontextusba helyezik át.

Kulcsszavak: *hungaromém, identitás, ironia, kulturális kategória, kulturális konceptualizáció*

Abstract. The presentation examines how the moustache appears as a cultural category in contemporary Hungarian culture, particularly in digital communication. The analysis focuses on “moustached Hungaromemes”, which over the past decade and a half have evolved into a distinctive multimodal genre: scenes from well-known films and series are complemented with Hungarian moustaches and humorous, dialect-colored captions. In these texts, the moustache operates as a semiotic constant and a metonymic marker of Hungarian identity and folk culture, creating intertextual connections across the meme series (e.g., *Dr. House* → *Viskó*, *Hello Kitty* → *Adj Isten, Kati*, *E.T.* → *űrbetyár*, *Superman* → *Erős Pista*). The humor arises from the clash between global popular culture and Hungarian folksy frames, which also ironically recalls the nineteenth-century practice of name-Hungarianization. The study concludes that the moustache continues to serve as an identity-forming and community-building device in digital culture, thus remaining a living element of Hungarian cultural conceptualization. The memes, through irony, simultaneously signal communal identity and cultural tradition while recontextualizing global pop-cultural figures into a distinctly Hungarian frame.

Keywords: *Hungarian identity, irony, cultural category, cultural conceptualization*

Rövid szerzői biográfia

Baranyiné Kóczy Judit (<baranyine.judit@mftk.uni-pannon.hu>, <baranyikoczy@gmail.com>) a Pannon Egyetem docense. Kutatása a nyelv, a konceptualizáció és a kultúra kölcsönhatását vizsgálja a kognitív szemantika, a fogalmi metaforaelmélet és a kulturális nyelvészet keretében. Fő kutatási területe a testbeágyazott és a népi kultúrához kapcsolódó metaforák vizsgálata. *Nature, Metaphor, Culture* (Springer, 2018) című monográfiája magyar népdalok kulturális szemantikai elemzésén alapul. Számos tanulmány és könyvfejezet szerzője, több tanulmánykötet és a *Cognitive Linguistic Studies* folyóirat egyik tematikus számának társszerkesztője. 2021-ben *The Third Cultural Linguistics International Conference (CLIC)* elnöke volt, valamint plenáris előadást tartott a CLIC 2023 (Csungking, Kína) és a MetViEW 2025 (Bréma, Németország) konferenciákon.

Biographical Note

Judit Baranyiné Kóczy (<baranyine.judit@mftk.uni-pannon.hu>, <baranyikoczy@gmail.com>) is an Associate Professor at the University of Pannonia. Her research explores the interaction between language, conceptualization, and culture within the frameworks of cognitive semantics, conceptual metaphor theory, and cultural linguistics. Her main area of inquiry concerns embodied and folk-culture-related metaphors. Her monograph *Nature, Metaphor, Culture* (Springer, 2018) is based on the cultural-semantic analysis of Hungarian folk songs. She is the author of numerous studies and book chapters, and co-editor of several collected volumes as well as a thematic issue of *Cognitive Linguistic Studies*. In 2021, she served as Chair of The Third Cultural Linguistics International Conference (CLIC), and she delivered plenary lectures at CLIC 2023 (Chongqing, China) and MetViEW 2025 (Bremen, Germany).

Beregszászi Anikó* – Hires-László Kornélia**

* Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University, Department of Philology

** Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University, Department of History and Social Sciences, Antal Hodinka Research Centre

* ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6860-7579>

** ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6526-6489>

Kompetenciamérés a kisebbségi magyar oktatásban: kihívások és lehetőségek Ukrajnában [Assessing Competencies in Hungarian Minority Education: Challenges and Opportunities in Ukraine]

Absztrakt. Ukrajna 2017 óta több oktatási törvényt módosított európai integrációs célokkal, amelyek vitát váltottak ki a magyar és román kisebbségekkel. A központi kérdés, hogy milyen arányban használható az anyanyelv és az államnyelv a kisebbségi iskolákban. A közösségek megőriznék korábbi jogait, ahol a tantárgyak többsége anyanyelven folyik, az államnyelv és egy idegen nyelv pedig kötelező. Az ukrán kormány ezzel szemben az 5. osztálytól fokozatosan növelné az ukrán nyelvű tantárgyak számát, az alacsony államnyelvi kompetenciákra hivatkozva. A kérdés az EU-csatlakozás szempontjából is kulcsfontosságú, diplomáciai feszültségeket okozva Kijev és Budapest között. Előadásunk egy 2023–2024-es empirikus kutatás eredményeit mutatja be, amelyben 29 iskola 1017 diákjának anyanyelvi, ukrán és angol szövegértését, valamint matematikai logikáját mértük. A vizsgálat arra kereste a választ, mennyiben segíti a hagyományos modell az államnyelv elsajátítását, a kisebbségi nyelv megőrzését és a tantárgyi tudás hatékony elsajátítását.

Kulcsszavak: KOMP project, Kárpátalja, kisebbségi nyelvhasználat, magyar tananyanyelvű oktatás, kompetenciamérés, államnyelv-elsajátítás

Abstract. Since 2017, Ukraine has amended its education laws to align with European integration goals, sparking debates with Hungarian and Romanian minorities. The central issue is the balance between mother tongue and state language use in minority schools. Communities aim to preserve rights from the Soviet period, where most subjects are taught in the mother tongue, while the state language and a foreign language are compulsory. The government, citing low state language proficiency, seeks a gradual increase of Ukrainian-medium subjects from grade 5 onward. This issue is crucial for EU accession and has caused diplomatic tensions between Kyiv and Budapest. Our presentation reports on an empirical study (2023–2024) involving 1,017 students in 29 Hungarian-medium schools. Using standardized tests, we assessed reading comprehension in the mother tongue, Ukrainian and English, as well as mathematical reasoning. The research explores how the traditional model supports state language acquisition, minority language maintenance, and subject learning.

Keywords: KOMP Project, Transcarpathia, minority language use, Hungarian-medium education, competency assessment, state language acquisition

Rövid szerzői biográfia*

Beregszászi Anikó (<beregszaszi.aniko@kmf.org.ua>) az Ungvári Állami Egyetemen szerzett diplomát, majd az ELTE BTK-n PhD fokozatot. A Pannon Egyetemen habilitált. Megkapta az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság Arany János-érmét, valamint a Magyar Nyelvőr-díjat. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem tanszékvezető docense, az MTA külső köztestületének tagja.

Biographical Note*

Anikó Beregszászi (<beregszaszi.aniko@kmf.org.ua>) obtained her degree from Uzhhorod National University and earned her PhD at the Faculty of Humanities of Eötvös Loránd University (ELTE). She later completed her habilitation at the University of Pannonia. She has been awarded the Arany János Medal by the Presidential Committee on Hungarian Science Abroad of the Hungarian Academy of Sciences, as well as the Hungarian Language Guardian Award (*Magyar Nyelvőr-díj*). She is an Associate Professor and Head of Department at the Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University, and an external member of the Hungarian Academy of Sciences.

Rövid szerzői biográfia**

Hires-László Kornélia (<hires.laszlo.kornelia@kmf.org.ua>) szociológus, nyelvész, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Történelem és Társadalomtudományi Tanszékének docense, valamint a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont intézetvezetője. Tanulmányait a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskolán, a Debreceni Egyetemen és a Budapesti Corvinus Egyetemen végezte, ahol 2021-ben szerzett PhD-fokozatot. Kutatási területei közé tartozik a kárpátaljai magyar közösség társadalmi, szociológiai és nyelvi helyzete, a többnyelvűség, identitás, etnicitás, nyelvi tájkép és nyelvpolitika kérdései. Számos hazai és nemzetközi kutatási program, publikáció és konferencia előadója, több monográfia és tanulmánykötet szerzője és szerkesztője. Az MTA külső köztestületi tagja.

Biographical Note**

Kornélia Hires-László (<hires.laszlo.kornelia@kmf.org.ua>) is a sociologist and linguist, Associate Professor at the Department of History and Social Sciences of the Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University, and Head of the Antal Hodinka Linguistics Research Center. She completed her studies at the Transcarpathian Hungarian College of Teacher Training, the University of Debrecen, and Corvinus University of Budapest, where she earned her PhD in 2021. Her research interests include the social, sociological, and linguistic situation of the Hungarian community in Transcarpathia, as well as issues of multilingualism, identity, ethnicity, linguistic landscape, and language policy. She has participated in numerous national and international research projects, and is the author and editor of several monographs and collections of studies, as well as a regular presenter at academic conferences. An external member of the Hungarian Academy of Sciences.

Csernicskó István* – Vig Adrienn**

* Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University | University of Pannonia

Faculty of Humanities, Department of Philology | Institute for Hungarian and Applied Linguistics

** Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University, Antal Hodinka Research Centre

* ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4512-988X>

** ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6129-1533>

Nyelvi akadálymentesítés és kisebbségi nyelvhasználat a kárpátaljai nyelvi tájképben [Linguistic Accessibility and Minority Language Use in the Linguistic Landscape of Transcarpathia]

Absztrakt. Előadásunk a kárpátaljai nyelvi tájkép (LL) többnyelvű és multimodális dimenzióit vizsgálja a nyelvpolitikai változások és a háborús körülmények fényében. A régióban élő legnagyobb magyar közösség nyelvi jogai az utóbbi években szűkültek a 2017-es oktatási törvény, a 2019-es államnyelvtörvény és a 2022 utáni derusszifikáció következtében. A Határokon átnyúló nyelvi akadálymentesítés a közéletben című projekt az EU kisebbségi jogi törekvéseihez és a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájához is kapcsolódva azt vizsgálja, miként találkozik nyelvpolitika, többnyelvű gyakorlat és közösségi tapasztalat a közterületi feliratokban. Multimodális és etnográfiai módszerekkel tártuk fel a feliratok nyelvi, vizuális és szimbolikus dimenzióit. Eredményeink rámutatnak, hogy a többnyelvű feliratok egyszerre szolgálnak ideológiai és identitáspolitikai eszközként, miközben tükrözik a nyelvi jogok és az uniós értékek közötti feszültségeket.

Kulcsszavak: *nyelvi tájkép, többnyelvűség, etnográfia, Kárpátalja, nyelvi akadálymentesítés*

Abstract. Our presentation examines the multilingual and multimodal dimensions of the linguistic landscape (LL) in Transcarpathia in the context of shifting language policies and war. The region, home to Ukraine's largest Hungarian community, has seen minority language rights increasingly curtailed by the 2017 Education Act, the 2019 State Language Act, and post-2022 derussification. The project Cross-border Linguistic Accessibility in Public Life, linked to EU efforts on minority rights and the European Charter for Regional or Minority Languages, explores how language policy, multilingual practice, and community experience intersect in public signage. Using multimodal and ethnographic methods, we analyzed the linguistic, visual, and symbolic dimensions of signs. Findings show that multilingual inscriptions act as ideological and identity-political instruments, reflecting tensions between language rights and EU values.

Keywords: *linguistic landscape, multilingualism, ethnography, Transcarpathia, linguistic accessibility*

Rövid szerzői biográfia*

Csernicskó István (<csernicsko.istvan@kmf.org.ua>) a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem rektora, illetve a Pannon Egyetem egyetemi tanára. Az Ungvári Állami Egyetemen szerzett magyartanári diplomát 1995-ben; az ELTE BTK-n szerzett PhD fokozatot (2001) és ott is habilitált (2012). 2018-ban kapta meg az egyetemi tanár címet, 2019-ben szerezte meg az MTA doktora címet. 2022-ben választották az MTA külső tagjává. Fő kutatási területe a nyelvpolitika, a kárpátaljai magyarok nyelvi helyzete.

Biographical Note*

István Csernicskó (<csernicsko.istvan@kmf.org.ua>) is Rector of the Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University and Full Professor at the University of Pannonia. He obtained his degree in Hungarian language and literature teaching from Uzhhorod National University in 1995, earned his PhD at the Faculty of Humanities of Eötvös Loránd University (ELTE) in 2001, and completed his habilitation there in 2012. He was awarded the title of Full University Professor in 2018 and received the Doctor of the Hungarian Academy of Sciences (DSc) title in 2019. In 2022, he was elected as an External Member of the Hungarian Academy of Sciences. His primary research interests include language policy and the linguistic situation of the Hungarian community in Transcarpathia.

Rövid szerzői biográfia**

Vig Adrienn (<vig.adrienn.b21an@kmf.org.ua>), fiatal kutató, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetemen működő Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont munkatársa. Fő kutatási területe a nyelvi tájkép és a többnyelvűség vizsgálata, különös tekintettel a kárpátaljai magyar közösségek nyelvhasználatára és identitására. Az előadása szintén a nyelvi tájkép témaköréhez kapcsolódik, annak aktuális kérdéseit és kutatási irányait mutatja be.

Biographical Note**

Adrienn Vig (<vig.adrienn.b21an@kmf.org.ua>) is a young researcher at the Antal Hodinka Linguistics Research Center, operating within the Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University. Her main research interests include the study of linguistic landscapes and multilingualism, with particular attention to the language use and identity of Hungarian communities in Transcarpathia. Her presentation also focuses on the topic of the linguistic landscape, highlighting current issues and research directions in this field.

Dal Bello Nicolò

University for Foreigners of Perugia

Department of Language, Literature and Arts in the World (LiLAIM)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1232-3213>

Translinguismo e pluralismo culturale: il sostegno della Magyar Tudományos Akadémia alla ricerca interdisciplinare [Translingualism and Cultural Pluralism: the Support of the Magyar Tudományos Akadémia for Interdisciplinary Research]

Abstract. Il contributo si propone di evidenziare il sostegno della *Magyar Tudományos Akadémia* (MTA) alla ricerca sul translinguismo, con particolare attenzione agli sviluppi in ambiti multidisciplinari quali la letteratura comparata, la teoria della letteratura e la sociologia linguistica. Attraverso l'analisi di pubblicazioni come gli studi di Németh Zoltán sul transnazionalismo letterario – e alle ricerche condotte presso il *Nyelvtudományi Kutatóközpont* e il *BTK Irodalomtudományi Intézet* dell'Accademia – si vuole evidenziare come la MTA rappresenti un punto di riferimento per lo sviluppo di quella riflessione critica sul translinguismo che, nel contesto di un più ampio processo globale di riscoperta e valorizzazione, considera tale fenomeno sia in una dimensione letteraria e linguistica, sia quale fattore chiave nella costruzione identitaria e nelle dinamiche culturali di aree caratterizzate dalla convivenza di lingue e culture multiple tanto nel contesto ungherese quanto a livello internazionale.

Parole chiave: *Translinguismo, Letterature comparate, Teoria della letteratura, Sociologia linguistica, Magyar Tudományos Akadémia*

Abstract. This contribution aims to highlight the support of the *Magyar Tudományos Akadémia* (MTA) in the research on translingualism, with particular attention to developments in multidisciplinary fields such as comparative literature, literary theory, and linguistic sociology. Through the analysis of publications like Zoltán Németh's studies on literary transnationalism – and research conducted at the *Nyelvtudományi Kutatóközpont* and the *BTK Irodalomtudományi Intézet* of the Academy – it seeks to emphasize how the MTA represents a key reference point for the development of critical reflection on translingualism which, within the broader global process of rediscovery and valorization, interprets this phenomenon both in a literary and linguistic dimension and as a crucial factor in identity formation and cultural dynamics in areas characterized by the coexistence of multiple languages and cultures, both within the Hungarian context and at the international level.

Keywords: *Translingualism, Comparative Literature, Literary Theory, Linguistic Sociology, Magyar Tudományos Akadémia*

Breve biografia

Nicolò Dal Bello (<n.dalbello@studenti.unistrapg.it>) è dottorando in Studi linguistici, filologici e artistico-letterari presso l'Università per Stranieri di Perugia ed è in co-tutela con l'INALCO di Parigi. Si è laureato presso l'Università degli studi di Padova in Filologia moderna e successivamente in Lingue e letterature dell'Europa orientale presso lo stesso istituto. I suoi studi si concentrano sulla letteratura comparata, con particolare attenzione alle questioni identitarie, translinguistiche, e alle traiettorie dello spazio nella prosa del Novecento. Attualmente sta conducendo una ricerca sugli scrittori ungheresi emigrati in Italia, nel tentativo di evidenziare l'unicità della lingua italiana e del translinguismo quale strumento per riallacciare i legami con la propria "Pannonia interiore" e punto di arrivo di un'evoluzione artistica e culturale capace di superare una "scrittura dei limiti" tipica dell'esilio.

Biographical Note

Nicolò Dal Bello (<n.dalbello@studenti.unistrapg.it>) is a PhD candidate in Linguistic, Philological and Literary Studies at the University for Foreigners of Perugia, in co-tutelle with INALCO (Institut National des Langues et Civilisations Orientales), Paris. He obtained his degrees from the University of Padua, first in Modern Philology and later in Languages and Literatures of Eastern Europe at the same institution. His research focuses on comparative literature, with particular attention to issues of identity, translingualism, and the representation of space in twentieth-century prose. He is currently conducting a study on Hungarian writers who emigrated to Italy, aiming to highlight the uniqueness of the Italian language and translingualism as tools for reconnecting with one's "inner Pannonia"—the endpoint of an artistic and cultural evolution capable of transcending the "writing of boundaries" characteristic of exile.

Erdősi Péter

Eötvös Loránd University

Faculty of Humanities, Institute of Historical Studies, Atelier Department for Interdisciplinary History

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4444-2700>

*The Uses of the Italian language at the Court of the Principality of
Transylvania in the Late Sixteenth Century*

**[Az olasz nyelv használata az Erdélyi Fejedelemség udvarában a 16.
század végén]**

Abstract. In the last third of the sixteenth century, the Catholic policies of the Báthory family strengthened the relations of the Principality of Transylvania with the Holy See and other Italian states. This opened the way for diplomatic, military, and economic contacts, as well as the transmission of cultural models. The use of the Italian language in Transylvania played a role in this process. Knowledge of Italian, both oral and written, was an essential element of Prince Sigismund Báthory's education, culture, and image. This paper will address how Italian was used at court amid political and religious struggles, in which social circles it was used, in what communication situations, and what themes and values it conveyed. Sources for this topic include texts written by Italian diplomats and courtiers, Italian propaganda surrounding the Prince, and Sigismund Báthory's correspondence.

Keywords: *court culture, court language, Italian-Hungarian relations, Principality of Transylvania, Báthory dynasty*

Absztrakt. A 16. század utolsó harmadában a Báthory család katolikus politikája erősítette az Erdélyi Fejedelemségnek a Szentszékhez és más itáliai államokhoz fűződő kapcsolatait, és diplomáciai, katonai, gazdasági összeköttetések előtt éppúgy utat nyitott, ahogy kulturális modellek közvetítésére módot adott. E folyamatban szerepet kapott az olasz nyelv erdélyi használata. Báthory Zsigmond fejedelem nevelésének, műveltségének, imázsának lényeges eleme volt az olasz nyelvtudás, mind szóbeli, mind írott formában. Az előadás arra a kérdésre keresi a választ, hogy az udvarban, a politikai és vallási küzdelmek e színterén, milyen társadalmi körben, miféle kommunikációs helyzetekben, milyen témák és értékek közvetítésére használták az olaszt. A téma forrásait az Itáliából érkezett diplomaták, udvari emberek által írott szövegek, a fejedelem személye körüli olasz propaganda termékei, valamint Báthory Zsigmond levelezése alkotják.

Kulcsszavak: *udvari kultúra; udvari nyelv; olasz–magyar kapcsolatok; Erdélyi Fejedelemség; Báthory-dinasztia*

Rövid szerzői biográfia

Erdősi Péter (<erdosi.peter@btk.elte.hu>) történész munkáját a kultúrtörténet interdiszciplináris megközelítése jellemzi (CSc, 2000; PhD, 2004). Tudományos pályafutását a kora újkori udvari kultúra kutatásával kezdte. 1998 és 2004 között a Miskolci Egyetem Közép-Európa Irodalma és Kultúrája Tanszékén tanított. A Teleki László Intézet Közép-Európai Tanulmányok Központjában a kulturális örökség fogalmának tudományos adaptációját előmozdítva Sonkoly Gáborral közösen szöveggyűjteményt szerkesztett (2004). Számos cikket publikált az emlékezet és az örökség témájában. 2007-től a Szentendrei Ferenczy Múzeumban dolgozott történész–

muzeológusként, szerzője és társszerkesztője volt a város történetét tárgyaló *Kép, önkép, múltkép* c. kötetnek (2014). 2012 óta az ELTE BTK Történeti Intézetében tanít. Az Atelier Interdiszciplináris Történeti Tanszéken a TEMA+ Erasmus Mundus nemzetközi mesterképzést követően a magyar és az angol nyelvű kulturális örökség tanulmányok mesterképzésén, illetve a tanszék doktori programjában oktat.

Biographical Note

Péter Erdősi (<erdosi.peter@btk.elte.hu>), historian, approaches his work through an interdisciplinary perspective on cultural history (CSc, 2000; PhD, 2004). He began his academic career by studying early modern court culture. Between 1998 and 2004, he taught at the Department of Central European Literature and Culture at the University of Miskolc. At the Teleki László Institute's Center for Central European Studies, he co-edited, together with Gábor Sonkoly, a reader on the scholarly adaptation of the concept of cultural heritage (2004). He has published numerous articles on the topics of memory and heritage. From 2007, he worked as a historian and museologist at the Ferenczy Museum in Szentendre, where he was co-author and co-editor of the volume *Kép, önkép, múltkép* [Image, Self-Image, Image of the Past] (2014), dealing with the history of the town. Since 2012, he has been teaching at the Institute of History, Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University (ELTE). At the Atelier Department of Interdisciplinary History, following the TEMA+ Erasmus Mundus international master's programme, he teaches in both the Hungarian and English-language Master's programmes in Cultural Heritage Studies, as well as in the department's doctoral programme.

Franchi Cinzia

University of Padua

DiSLL (Dipartimento di Studi Linguistici e Letterari)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1981-5739>

*Lingua e identità tra bilinguismo letterario e contesto transnazionale
romeno-ungherese [Language and Identity Between Literary
Bilingualism and the Romanian-Hungarian Transnational Context]*

Abstract. A partire dal background storico e teorico del tema in questione, l'intervento intende concentrarsi sul bilinguismo letterario nel contesto transnazionale romeno-ungherese della regione transilvana. Attraverso l'analisi di antologie plurilingue, autori e traduttori bilingui, singole opere si evidenziano fenomeni socio-culturali quali sensibilità biculturale, scrittura transculturale, interazioni e code-switching all'interno o tra i testi.

Parole chiave: *relazioni culturali ungherese-rumene, bilinguismo, identità, letteratura, traduzione*

Abstract. Starting from the historical and theoretical background of the topic, this paper focuses on literary bilingualism in the Romanian-Hungarian transnational context of the Transylvanian region. Through the analysis of multilingual anthologies, bilingual authors and translators, and individual works, sociocultural phenomena such as bicultural sensitivity, transcultural writing, interactions and code-switching within and between texts are highlighted.

Keywords: *Hungarian-Romanian cultural relations, bilingualism, identity, literature, translation*

Breve biografia

Cinzia Franchi (<cinzia.franchi@unipd.it>) è Professore associato di Lingua e Letteratura ungherese presso l'Università di Padova. Uno dei suoi principali ambiti di ricerca riguarda i rapporti linguistici, letterari e culturali tra magiari-rumeni. Su questo tema ha curato la monografia in lingua ungherese *Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa. Az erdélyi román iskoladráma és forrásai* [Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa. Il dramma scolastico rumeno in Transilvania e le sue fonti] (1997) e ha scritto numerosi altri articoli (2000–2025). È membro del Consiglio direttivo del CISUECO (Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi e dell'Europa centro-orientale) ed è direttore scientifico di *RSU – Rivista di Studi Ungheresi* edita dal CEMAS della Sapienza Università di Roma.

Biographical Note

Cinzia Franchi (<cinzia.franchi@unipd.it>) is an Associate Professor of Hungarian Language and Literature at the University of Padua. One of her main research areas concerns linguistic, literary, and cultural relations between Hungarians and Romanians. On this topic, she edited the Hungarian-language monograph *Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa. Az erdélyi román iskoladráma és forrásai* [Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa. The Romanian School Drama in Transylvania and Its Sources] (1997) and has authored numerous other publications (2000–2025). She is a member of the Executive Board of CISUECO (Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi e dell'Europa Centro-Orientale) and serves as Scientific Director of *RSU – Rivista di Studi Ungheresi*, published by CEMAS, Sapienza University of Rome.

Ghilarducci Manuel

Humboldt-Universität zu Berlin

Sprach- und literaturwissenschaftliche Fakultät, Institut für Slawistik und Hungarologie

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4669-2957>

Central Europe as a Transcultural Space. Ihar Babkoŭ's Reception in Hungary [Közép-Európa mint transzkulturális tér. Ihar Babkoŭ fogadtatása Magyarországon]

Abstract. Ihar Babkoŭ is one of the key figures of Belarusian counterculture. In his collection of essays *The Kingdom of Belarus. An Explanations of ru[i]nes* (2005), he takes a critical look at the 'Belarusianess' idea under the influence of the theories of Bhabha, Lacan and Derrida. While most representatives of the Belarusian nativist discourse regard national identity as given, Babkoŭ focuses on the concept of transculturality, which he sees as a fundamental character of the culture and history of Belarus and Central Europe. Babkoŭ's ideas are received in Hungary. His works have been translated (*A modern/posztkoloniális a kelet-európai határvidéken*, 2012; *A fehérorosz királyság. Romokból olvasni*, 2018), and his reflections on transculturality, multilingualism, and postcoloniality have been discussed in Hungarian scholarship (Pálfalvi 2015). In my contribution, I will analyze Babkoŭ's reception in Hungary in the context of Belarusian-Hungarian cultural relations and cultural transfer.

Kulcsszavak: *Central Europe, Ihar Babkoŭ, Belarus, transculturalism, identity*

Absztrakt. Ihar Babkoŭ a fehérorosz ellenkultúra egyik kulcsfigurája. *A fehérorosz királyság. Romokból olvasni* (2005) című esszégyűjteményében Bhabha, Lacan és Derrida elméletei hatására kritikusan vizsgálja a „fehérorosszág” gondolatát. Míg a fehérorosz nativista diskurzus legtöbb képviselője adottnak tekinti a nemzeti identitást, Babkoŭ a transzkulturalitás fogalmára összpontosít, amelyet Fehéroroszország és Közép-Európa kultúrájának és történelmének alapvető jellemzőjének tekint. Babkoŭ gondolatait hazánkban is befogadták. Műveit lefordították (*A modern/posztkoloniális a kelet-európai határvidéken*, 2012; *A fehérorosz királyság. Romokból olvasni*, 2018), a transzkulturalitásról, a többnyelvűségről és a posztkolonialitásról alkotott gondolatait pedig a magyar tudományosság is tárgyalja (Pálfalvi 2015). A cikkemben Babkoŭ magyarországi fogadtatását elemzem a belarusz–magyar kulturális kapcsolatok és a kulturális transzfer kontextusában.

Kulcsszavak: *Közép-Európa; Ihar Babkoŭ; Fehéroroszország; transzkulturalizmus; identitás*

Rövid szerzői biográfia

Manuel Ghilarducci (<manuel.ghilarducci@hu-berlin.de>) 2020 óta vendégprofesszor a Berlini Humboldt Egyetem Szláv és Magyar Tanulmányok Intézetében, ahol korábban, 2016-tól oktatóként és kutatóként tevékenykedett. 2017-ben a Münsteri Egyetemen szerzett doktori fokozatot, disszertációját a Német Demokratikus Köztársaság és a Szovjetunió összeomlása utáni német és orosz prózában megjelenő nyelvi reflexiókról írta. A disszertáció 2019-ben jelent meg a Harassowitz kiadónál *Subjekte, Sprachgewalt, Hegemonie* címmel. Kutatási területei: orosz, lengyel, belarusz, ukrán, szerb és horvát irodalom és kultúra, a filozófia és az irodalom kapcsolata (különös tekintettel a hermeneutikai és posztstrukturalista irányzatokra), továbbá a homályosság és az

átlátszatlanság poétikája a szláv költészetben. Emellett foglalkozik a nemzeti eszme artikulációjával a belarusz populáris kultúrában, különösen a hard rock és a hiphop műfajában.

Biographical Note

Manuel Ghilarducci (<manuel.ghilarducci@hu-berlin.de>) has been a Guest Professor at the Institute of Slavic and Hungarian Studies, Humboldt University of Berlin since 2020, where he previously worked as a lecturer and researcher from 2016. He earned his PhD in 2017 at the University of Münster with a dissertation on linguistic reflection in German and Russian prose after the collapse of the German Democratic Republic and the Soviet Union. The dissertation was published in 2019 by Harassowitz Verlag under the title *Subjekte, Sprachgewalt, Hegemonie*. His main research areas include Russian, Polish, Belarusian, Ukrainian, Serbian, and Croatian literature and culture, as well as the interrelations between philosophy and literature—particularly within hermeneutic and post-structuralist frameworks. He also studies the poetics of obscurity and opacity in Slavic poetry and the articulation of the national idea in Belarusian popular culture, especially in the genres of hard rock and hip-hop.

Ivan Andreea Cristina

Transilvania University of Braşov, Faculty of Letters

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0720-4144>

Translating Hungarian Literature into Romanian. The Need for Programmatic Support [A magyar irodalom román nyelvre való fordítása: az intézményes támogatás szükségessége]

Abstract. This paper aims to index and evaluate the systemic challenges translators deal with when rendering Hungarian literature into Romanian. Its primary focus is on questioning the lack of coordinated strategies and institutional support, while one of its subsidiary purposes is to notice whether this impacts the visibility and circulation of Hungarian works in Romania. If, however, there do exist institutional pillars that support translation work, the study analyses their impact and attempts to categorise these institutions and their cultural outputs. By addressing these strategies, Hungarian-Romanian translation can move beyond sporadic efforts to become a more dynamic and integral part of the literary exchange between the two cultures.

Keywords: *Hungarian literature, Romanian translation, institutional support, cultural exchange, translation strategies, visibility of translated works*

Absztrakt. A tanulmány célja a magyar irodalom román nyelvre történő fordításának rendszerszintű folyamatos kihívásait feltérképezni és értékelni. Központi kérdésként vizsgálja a koordinált stratégiák és az intézményi támogatás hiányát, valamint e hiány következményeit a magyar művek romániai láthatóságára és recepciójára. Amennyiben mégis léteznek olyan intézményi pillérek, amelyek támogatják a fordítói munkát, a tanulmány elemzi hatásukat, valamint kísérletet tesz ezen intézmények és kulturális produktumaik kategorizálására. E stratégiák feltárása hozzájárulhat ahhoz, hogy a magyar–román fordítás gyakorlata túllépjen a alkalmoszerű kezdeményezéseken, és dinamikusabb, szervezettebb részévé váljon a két kultúra közötti irodalmi párbeszédnek.

Kulcsszavak: *magyar irodalom, román fordítás, intézményi támogatás, kulturális csere, fordítási stratégiák, fordított művek láthatósága*

Rövid szerzői biográfia

Andreea Cristina Ivan (<ivanandreeacristina@yahoo.com>) a Brassói Erdélyi Egyetemen szerzett doktori fokozatot a giccs-irodalomból. Jelenleg ugyanazon intézmény adjunktusa, angol irodalmat és gyakorlati angol nyelvtanfolyamokat tart. Kutatási területei közé tartozik a giccs jelensége, az irodalomelmélet és az állatok kultúrájának tanulmányozása.

Biographical Note

Andreea Cristina Ivan (<ivanandreeacristina@yahoo.com>) holds a PhD in kitsch literature from Transilvania University of Braşov, where she is currently an adjunct lecturer in the Department of Philology. She teaches English literature and Practical English Courses. Her main research interests include the phenomenon of kitsch, literary theory and animal cultural studies.

János Szabolcs

Partium Christian University (Oradea) – Eszterházy Károly Catholic University (Eger)
Faculty of Humanities, Department of Language and Literary Studies – Faculty of Humanities,
Institute of Language and Literature, Department of Literary Studies
ORCID: —

Nagyvárad, az operettváros (?) [Nagyvárad is an Operetta City (?)]

Absztrakt. Az előadás a nagyváradai operettkultusz történeti és kulturális beágyazottságát vizsgálja, különös tekintettel arra, miként formálódott a város színházi profilja a 19–20. század során. A magyar nyelvű hivatásos színjátszás már 1798-ban jelen volt a városban, s a 19. század második felétől a zenés műfajok, különösen az operett, egyre nagyobb teret nyertek. Offenbach *Orfeusz az alvilágban* című darabjának 1862-es bemutatója mérföldkőnek számít: ettől kezdve az operett a helyi repertoár meghatározó eleme lett, fokozatosan háttérbe szorítva az operát és a prózai klasszikusokat. A századforduló kulturális pezsgése, Ady és a Holnaposok korszaka, a soknyelvű, világot járt polgárság és a város nyitott közönsége olyan közegnek bizonyult, amelyben az operett színházi profilformáló erővel bírt. A két világháború között Erdélyi Miklós, majd a szocialista időszakban Gróf László és Gábor József rendezései alakították ki azt a „kedélyes”, közvetlen stílust, amely a váradai színházat megkülönböztette más erdélyi teátrumoktól. Az operett egyszerre jelentett illúziót és társadalomkritikai lehetőséget: míg a könnyedség és a „sziporkázásig hevülő” színészi játék szórakoztatta a közönséget, a rendezések olykor ideológiai keretben, társadalomkritikus élel próbálták újraértelmezni a műfajt. A műsorpolitikai viták, a kritikai diskurzusok és a közönség elvárásai mind hozzájárultak ahhoz, hogy Nagyvárad színházi arculatát sokan a „víg-színházi profil” felé hajlónak tekintették. Az előadás arra a kérdésre keresi a választ, vajon mennyiben jogos a „Pece-parti Párizst” „operettvárosként” meghatározni. Miközben Kolozsvár inkább a hagyományokhoz ragaszkodó, konzervatív közönségről volt ismert, Nagyvárad vidámabb, nyitottabb, a külföldi impulzusokra érzékenyebb kulturális miliőt alakított ki. Az operett itt nem csupán műfaj volt, hanem társadalmi jelenség, amely a polgári identitás, a lokális színházi tradíciók és a szocialista kultúrpolitika metszéspontjában nyert sajátos jelentést.

Kulcsszavak: *Nagyvárad, színház, operett, identitás, emlékezet*

Abstract. The presentation examines the historical and cultural embeddedness of the operetta culture in Nagyvárad (Oradea), with particular attention to how the city’s theatrical profile was shaped over the course of the nineteenth and twentieth centuries. Professional Hungarian-language theatre had already been present in the city as early as 1798, and from the second half of the nineteenth century musical genres—especially operetta—gained increasing prominence. The 1862 premiere of Offenbach’s *Orpheus in the Underworld* marked a milestone: from that point onward, operetta became a defining element of the local repertoire, gradually pushing opera and classical drama into the background. At the turn of the century, the city’s vibrant cultural life—the era of Endre Ady and the *Holnap* group—together with its multilingual, cosmopolitan bourgeoisie and open-minded audiences, created a milieu in which the operetta played a key role in shaping theatrical identity. Between the two World Wars, productions by Miklós Erdélyi, and later, during the socialist period, by László Gróf and József Gábor, developed a distinctive “good-humoured,” direct style that set the Oradea theatre apart from other Transylvanian stages. Operetta offered both escapism and a space for social critique: while its lightness and “sparklingly passionate” acting entertained audiences, certain productions—within ideological constraints—sought to reinterpret the genre with a critical edge. Programming debates, critical discourses, and audience expectations

all contributed to the perception of Nagyvárad's theatre as gravitating toward a "Vígshínház-type" profile. The presentation ultimately seeks to answer whether it is justified to describe the "Paris on the Pece River" as a true "city of operetta." Whereas Cluj (Kolozsvár) was known for its more conservative, tradition-bound audiences, Oradea cultivated a livelier, more cosmopolitan cultural atmosphere, open to foreign influences. Here, operetta was not merely a genre but a social phenomenon—one situated at the intersection of bourgeois identity, local theatrical traditions, and socialist cultural policy, acquiring a distinctive cultural significance in this unique setting.

Keywords: *Oradea, theatre, operetta, identity, memory*

Rövid szerzői biográfia

János Szabolcs (<janos.szabolcs@partium.ro>, <janos.szabolcs@uni-eszterhazy.hu>) 1999-ben szerzett magyar–német szakos bölcsész oklevelet a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem. 2001-ben ugyanitt megszerezte a magiszteri fokozatot, az Irodalom és társadalom magiszteri programban. Doktori tanulmányait a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen végezte, ahol 2006-ban védte meg bölcsészdoktori értekezését. Doktori disszertációjának témája: „Az érzékenyjáték a 18. századi magyar színjátszás gyakorlatában”. 2001-től a nagyváradai Partiumi Keresztény Egyetem oktatója, 2024-től pedig az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem docense is egyben. Kutatási területe: kulturális emlékezet és emlékezhelyek; kulturális transzferfolyamatok Közép-Európában; magyar és német színház- és drámatörténet; utazási irodalom, a 18–19. századi útleírások Erdély- és Magyarország-képe; erdélyi német kultúra és irodalom. 2018–2021 között a Magyar Tudományos Akadémia ösztöndíjasa (Bolyai János Kutatói Ösztöndíj), 2022–2025 között pedig a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíjasa (Művészeti Ösztöndíj Program). Több szakmai szervezet tagja, rendszeresen részt vesz hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon, valamint folyamatosan publikál hazai és külföldi fórumokon. Az MTA külső köztestületi tagja.

Biographical Note

Szabolcs János (<janos.szabolcs@partium.ro>, <janos.szabolcs@uni-eszterhazy.hu>) obtained his degree in Hungarian and German Studies from Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca, in 1999. In 2001, he earned his Master's degree in the *Literature and Society* program at the same university. He completed his doctoral studies also at Babeş-Bolyai University, where he defended his PhD dissertation in 2006. The topic of his dissertation was "The 'Sentimental Play' in the Practice of 18th-Century Hungarian Theatre". Since 2001, he has been a faculty member at the Partium Christian University in Oradea, and since 2024, he has also served as an Associate Professor at Eszterházy Károly Catholic University. His research interests include cultural memory and *lieux de mémoire*; cultural transfer processes in Central Europe; the history of Hungarian and German theatre and drama; travel literature and the image of Transylvania and Hungary in eighteenth-nineteenth-century travel writing; and Transylvanian German culture and literature. Between 2018 and 2021, he was a Bolyai Research Fellow of the Hungarian Academy of Sciences, and from 2022 to 2025, he has been a Fellow of the Hungarian Academy of Arts (Art Scholarship Program). He is a member of several professional associations, regularly participates in national and international conferences, and publishes extensively in both Hungarian and international scholarly venues. An external member of the Hungarian Academy of Sciences.

Kertész Noémi

University of Miskolc

Faculty of Humanities and Social Sciences, Institute of Hungarian Language and Literature

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2061-6940>

Milyen nyelven ír az író? Közép- és kelet-európai kaleidoszkóp
[In What Language Does the Writer Write? A Kaleidoscope of Central and Eastern Europe]

Absztrakt. Közép- és Kelet-Európa népei a modern nemzetépítés folyamatába olyan történelmi időszakban kapcsolódtak be, amikor a térség területén soknemzetiségű birodalmak osztoztak. A nyelvi helyzet is nagyon eltérő volt: miközben létezett magyar, lengyel vagy cseh nyelvű irodalmi hagyomány, amelyre lehetett építeni, ugyanakkor, ahol csak népköltészeti hagyomány létezett, gyakran az is viták tárgyát képezte, hogy nyelvről vagy csupán dialektusról van-e szó. A két- és többnyelvűség, a nyelvváltások, az asszimilációs folyamatok tovább árnyalták a képet. Előadásomban példákra építve tekintem át azokat a tényezőket, szerzői stratégiákat, amelyek az írók nyelvhasználatát befolyásolták a 19. századtól kezdve, mint pl. a célközönség nyelvi kompetenciái, az irodalmi nyelv fejlettsége, politikai, személyes megfontolások. Zárásként pedig írói nyelvválasztásokat elemzek – Joseph Conrad és Oscar Milosz esetét, valamint a kortárs donecki író, Volodimir Rafejenko történetét.

Kulcsszavak: *anyanyelv, többnyelvűség/nyelvváltás, identitás, nyelvhasználat, irodalmi nyelv*

Abstract. The peoples of Central and Eastern Europe became involved in the process of modern nation-building when the region was divided among multi-ethnic empires. The linguistic situation was also diverse. While there were Hungarian, Polish, and Czech literary traditions, in places where only folk poetry traditions existed, there was often debate about whether these were languages or merely dialects. This situation was further complicated by bilingualism, multilingualism, language shifts, and assimilation processes. In this paper, I will use examples to discuss the factors and authorial strategies that influenced writers' language use from the nineteenth century onward. These factors include the linguistic competence of the target audience, the development of literary language, and political and personal considerations. Finally, I will analyse the linguistic choices of writers such as Joseph Conrad, Oscar Milosz, and contemporary Donetsk writer Volodimir Rafejenko.

Keywords: *native language, multilingualism/ language switching, identity, language use, literary language*

Rövid szerzői biográfia

Kertész Noémi (<noemi.kertesz@uni-miskolc.hu>, <noemikertesz@hotmail.com>). Egyetemi tanulmányaim befejezését követően 1987 augusztusában a Közép-és Kelet-európai Akadémiai Kutatási Központban kezdtem dolgozni. Kutatási területemet itt elsősorban a 19. századi lengyel irodalom- és művelődéstörténet képezte. 1991-től 1993-ig irodalmi szemináriumokat tartottam az ELTE Lengyel Filológiai Tanszékén. Az 1994–95-ös tanévben vendégoktatóként magyar irodalmat tanítottam a krakkói Jagelló Egyetem magyar szakán. 1995 szeptemberétől a Miskolci Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetének vagyok munkatársa, oktatói munkám fókuszában a 19–21. századi világirodalom, Közép-Európa irodalmi reprezentációi, valamint

kultúrtörténeti témák állnak. PhD fokozatomat 2002-ben szereztem Bácskai Vera tudományos vezetésével benyújtott „A lengyelség iskolája. A lengyel romantika gyermekirodalma” című értekezésemmel, amely kibővítve könyvalakban is megjelent. Kutatási területemet elsősorban a 19–21. századi lengyel irodalom és a közép-európai kultúrák jelentik.

Biographical Note

Noémi Kertész (<noemi.kertesz@uni-miskolc.hu>, <noemikertesz@hotmail.com>). After completing my university studies, I began working in August 1987 at the Centre for Central and Eastern European Academic Research, where my research focused primarily on nineteenth-century Polish literary and cultural history. Between 1991 and 1993, I taught literature seminars at the Department of Polish Philology, Eötvös Loránd University (ELTE). In the 1994–1995 academic year, I was a visiting lecturer in Hungarian literature at the Hungarian Studies Program of the Jagiellonian University in Kraków. Since September 1995, I have been a faculty member at the Institute of Hungarian Language and Literature, University of Miskolc. My teaching focuses on nineteenth- to twenty-first-century world literature, the literary representations of Central Europe, and topics in cultural history. I earned my PhD in 2002 under the supervision of Vera Bácskai, with a dissertation titled “A lengyelség iskolája. A lengyel romantika gyermekirodalma” [The School of Polishness: Children’s Literature in Polish Romanticism], which was later published in expanded book form. My main research interests include nineteenth- to twenty-first-century Polish literature and the cultures of Central Europe.

Kovács Gábor

University of Pannonia

Faculty of Humanities, Institute of Hungarian and Applied Linguistics

ORCID: —

***A befejezetlen mondatok szerepe Mikszáth novelláiban. A „...”
prózanyelvi szemantikája [The Function of the Unfinished Sentences in
Mikszáth's Short Stories. The Meaning of “...” in Prose Language]***

Absztrakt. Előadásomban a szereplői megnyilatkozás, a narrátori megnyilatkozás, illetve novellaszöveg viszonyának egy speciális problémáját vizsgálom. A befogadás akkor szembesül ezzel a problémával, amikor a szövegben a „...” írásjelet olvassa. A három pont az élőszóbeli megnyilatkozás egy olyan intonációs sajátosságát próbálja megjelölni, amit az írott megnyilatkozás nem tud közvetlenül prezentálni. Ezt nevezi Bahtyin a ki nem mondott (de hozzáértett) értelmet implikáló intonációs metaforának. Általában a három pont egy teljes el nem mesélt élettörténetet helyettesít a szereplői szó narrátori megjelenítésében. A szereplő nem számol be életéről, de beszédével érzékelteti azt; az elbeszélő nem tudja rekonstruálni ezt az történetet, s értetlenül áll azelőtt, hogy akkor hogyan ismertesse a szituáció lényegét; az olvasó pedig éppen az el nem mesélt részletekre lenne kíváncsi. Ez az összetett diszkurzív feszültség élteti a novellaszöveget, s így a novella műfajának konstitutív tényezőjévé válik. Előadásomban azt vizsgálom, hogy a novellaszöveg milyen szemantikai eljárásokkal pótolja a három pont által megjelölt, de ki nem mondott értelmet és el nem mesélt történetet. Mikszáth Kálmán *A kishirdetések* című 1882-es novellájának interpretációján keresztül teszem ezt meg.

Kulcsszavak: *ellipszis a szereplői megszólalásban és a narrációban, intonációs metafora, novellapoétika, narratív paralelizmus, alakmásképzés*

Abstract. In my paper I focus attention on a special problem of the relation of the discourse of characters, the discourse of the narrator, and the discursive order of the short story's text. The reader confronts this problem when the text presents the “...” punctuation mark. The three dots try to designate an intonational specificity of spoken discourse that cannot be presented directly by written discourse. That is what Bakhtin calls *intonational metaphor* that implicates an un verbalised (but associated) sense. Usually, the three dots replace a whole untold life story in the narrated discourse of a character. The character does not tell his or her life story but suggests it by the intonation of his or her speech; the narrator cannot reconstruct this life story and is confused about how to explain the essence of the narrated situation; and those are the untold details that the reader is especially curious about. This complex discursive tension vitalizes the short story's text, thus becoming a constitutive factor of the genre of short story. In my paper I would like to take into consideration the semantic processes of the short story's text, which replace the un verbalized sense and untold story, that are designated by the three dots. I validate my remarks by the interpretation of Kálmán Mikszáth's short story entitled *Classifieds* (1882).

Keywords: *ellipsis in the discourse of the characters and the narration, intonational metaphor, poetics of short story, narrative parallelism, counterpart*

Rövid szerzői biográfia

Kovács Gábor (<kovacs.gabor@htk.uni-pannon.hu>, <kovacsgabesz1@gmail.com>) irodalomtörténész szakterülete az irodalomelmélet (prózapoétika, verses elbeszélés elmélete) és a XIX. századi magyar irodalom. Egy könyve jelent meg Arany János elbeszélő költészetéről (2010), két monográfiája Gárdonyi Géza prózaművészetéről (2011, 2021), egy fordításkötete Paul Ricoeur tanulmányaiból (2010), illetve egy elméleti tanulmánykötete az prózanyelvi alakmásképzés poétikájáról (2021). Tanulmányait főként a XIX. századi, illetve a századfordulós magyar és világirodalmi alkotásokról írja. Az MTA köztestületi tagja.

Biographical Note

Gábor Kovács (<kovacs.gabor@htk.uni-pannon.hu>, <kovacsgabesz1@gmail.com>) is an expert of literary and cultural studies focusing on literary theory (poetics of prose, and the theory of the narrative in verse) and the Hungarian literature in the nineteenth century. He published a book on the narrative poetry of János Arany (2010), two monographs on the prose art of Géza Gárdonyi (2011, 2021), a volume of translations of Paul Ricoeur's studies (2010), and a volume of theoretical studies on the poetics of the creation of counterpart in prose works (2021). His articles mainly focus on the Hungarian and world literature of the nineteenth century and turn of the nineteenth-twentieth century. Member of the Public Body of the Hungarian Academy of Sciences.

Kőríz Imre

University of Miskolc

Faculty of Arts, Institute of Hungarian Language and Literature

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5248-0083>

„A’ Kálomisták az egész Accademiát a’ kezökre kerítették”. Az 1860-as MTA Lucanus-fordításpályázatának történetéhez [“The Calvinists Have Brought the Entire Academy Under Their Sway”. The Academy’s 1860 *Pharsalia* Translation Contest]

Abstract. Nel 1860, grazie alla generosità di un donatore anonimo, l’Accademia Ungherese delle Scienze indisse un concorso per la traduzione della *Pharsalia* di Lucano. La storia di questo concorso è piuttosto oscura sotto diversi aspetti, e in alcuni punti addirittura contraddittoria. Il termine per la presentazione delle candidature era insolitamente lungo e anche il risultato fu oggetto di controversie. Tra i commenti, particolarmente preziosa è la nota fulminante scritta di proprio pugno da József Kelemen (zio materno di Mihály Babits), mecenate del concorso ed ex prevosto di Pécs, finora sconosciuta, che si può leggere in una copia stampata dell’opera lodata da Demeter Laky.

Parole chiave: *traduzione poetica, Accademia Ungherese delle Scienze, Lucano, la sopravvivenza dell’antichità, bandi dell’Accademia*

Absztrakt. Lucanus *Pharsaliájának* fordítására 1860-ban a Magyar Tudományos Akadémia egy névtelen adományozó jóvoltából pályázatot hirdetett. Ennek története több szempontból meglehetősen homályos, sőt itt-ott ellentmondásos. A pályázati határidő szokatlanul hosszú volt, és az eredményt is vitatták. A kommentárok közül között különösen becses Kelemen Józsefnek (Babits Mihály anyai nagyapja nagybátyjának), a pályázat mecénásának, egykori pécsi nagyprépostnak eddig ismeretlen, saját kezű, fulmináns bejegyzése, amely Laky Demeter dicséretben részesített munkája nyomtatott változatának egyik példányában olvasható.

Kulcsszavak: *műfordítás, Magyar Tudományos Akadémia, Lucanus, az ókor túlélése, az Akadémia pályázati felhívásai*

Abstract. In 1860, thanks to an anonymous benefactor, the Hungarian Academy of Sciences announced a competition for the translation of Lucan’s *Pharsalia*. The story of this competition is in many respects rather obscure and, at points, even contradictory. The submission deadline was unusually long, and the results were disputed as well. Among the commentaries, of particular value is a handwritten, fulminant note by József Kelemen—patron of the competition, former provost of Pécs (and uncle of Mihály Babits’s maternal grandfather). The note appears in one copy of the printed version of Demeter Laky’s work, which had been praised by the judges.

Keywords: *poetic translation, Hungarian Academy of Sciences, Lucan, the survival of antiquity, the Academy’s calls for proposals*

Rövid szerzői biográfia

Kőríz Imre (<imre.korizs@uni-miskolc.hu>, <korizs@gmail.com>) a Budapesti ELTE latin szakán diplomázott (MA) 1995-ben, a Debreceni Egyetemen doktorált Horatius költészetéből 2009-ban, majd a Pécsi Egyetemen habilitált 2022-ben modern magyar irodalomból. 2009 óta a Miskolci Egyetemen tanít, kezdetben adjunktusként, 2020 óta docensként. 2022-től a Magyar Irodalomtudományi Intézeti Tanszék vezetője, valamint a *Műút* című irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat szerkesztője. A tanítás és a kutatás mellett verseket, versfordításokat és irodalomkritikát is publikál, két verseskönyve jelent meg, illetve ő szerkesztette és fordította magyarra Billy Collins válogatott verseit (*Az a baj a költészettel*, Budapest: Jelenkor, 2020). Három irodalomtudományi tárgyú kötet szerzője, négy szövegkiadás szerkesztője (*Régi magyar műfordítások*, Budapest: Unikornis, 2001; *Karinthy Frigyes összegyűjtött versei*, Budapest: Magvető, 2017; *Karinthy Gábor összegyűjtött versei*, Budapest: Helikon, 2019; Márai Sándor, *A teljes napló 1945*, Budapest: Helikon, 2023).

Biographical Note

Imre Kőríz (<imre.korizs@uni-miskolc.hu>, <korizs@gmail.com>) earned his MA in Latin at Eötvös Loránd University, Budapest, in 1995. He obtained his PhD from the University of Debrecen in 2009 with a dissertation on Horace's poetry, and he completed his habilitation in Modern Hungarian Literature at the University of Pécs in 2022. Since 2009, he has been teaching at the University of Miskolc—first as Assistant Professor, and since 2020 as Associate Professor. From 2022, he has been Head of the Department of Hungarian Literary Studies and Editor of the literary, artistic, and critical journal *Műút*. Alongside his teaching and research activities, he also publishes poetry, verse translations, and literary criticism. He is the author of two volumes of poetry and the editor and translator of *Az a baj a költészettel* (Budapest: Jelenkor, 2020), a Hungarian selection of Billy Collins's poems. He has published three scholarly monographs and edited four critical editions: *Régi magyar műfordítások* [Old Hungarian Literary Translations], Budapest: Unikornis, 2001; *Karinthy Frigyes összegyűjtött versei* [Frigyes Karinthy: Collected Poems], Budapest: Magvető, 2017; *Karinthy Gábor összegyűjtött versei* [Gábor Karinthy: Collected Poems], Budapest: Helikon, 2019; Márai Sándor, *A teljes napló 1945* [The Complete Diary 1945], Budapest: Helikon, 2023).

Ladányi István

University of Pannonia

Faculty of Humanities, Institute of Hungarian and Applied Linguistics, Department of Literary and Cultural Studies

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8030-3962>

Regény versekből: narrativitás és töredékesség Tolnai Ottó Wilhelm-dalok (1992) című verseskötetében [A Novel in Poems: Narrativity and Fragmentation in Ottó Tolnai's Wilhelm's Songs (1992)]

Absztrakt. Az előadás Tolnai Ottó (1940–2025) szerbiai magyar költő narratív összefüggéseket mutató, ugyanakkor töredékes megszólalásokból építkező verseskötetét vizsgálja. A narratív összefüggések és az egyes lírai megszólalások töredékességének dinamikáját összefüggésbe hozza minoritáskutatói szempontokkal. A versbeszéd egy fiktív lírai énhez, Wilhelmhez, a „falubolondjához” kötődik, akit a kötet alcíme „vidéki Orfeusz”-ként nevez meg. Wilhelm a perifériák perifériáján él, valamikor a XX. században, valahol Kelet-Európában. A hely az egyetlen lehetséges saját hely: a „világ közepe”; ugyanakkor az elvágódás helye is, ahonnan mindenki a vágyott „nagyvilág” felé tekint. Ugyanez a feszültség húzódik a porba süppedt élet esetlegességei és a metafizikai teljesség naiv vágya között. Tolnai Ottó verseskönyve azok közé az irodalmi alkotások közé tartozik, amelyek a perifériára szorultakat próbálják szóhoz juttatni, akik küzdenek a megszólalással.

Kulcsszavak: *alteregó, narrativitás, töredékesség, minoritás, periféria*

Abstract. The paper examines the poetry collection of Ottó Tolnai (1940–2025), the Hungarian poet from Serbia, which is built upon fragmentary utterances while at the same time revealing narrative connections. The dynamics of narrative coherence and lyrical fragmentation are linked to perspectives of minority studies. The poetic voice is tied to a fictional lyrical self, Wilhelm, the “village fool”, whom the subtitle of the volume designates as a “rural Orpheus”. Wilhelm lives on the periphery of the peripheries, sometime in the twentieth century, somewhere in Eastern Europe. This place is the only possible “own place”: the “center of the world”; yet it is also the place of yearning, from which everyone gazes toward the desired “wide world”. The same tension runs between the contingencies of a life sunken in dust and the naive desire for metaphysical wholeness. Ottó Tolnai’s poetry book belongs among those literary works that strive to give voice to those pushed to the margins, those who struggle to speak.

Keywords: *alter ego, narrativity, fragmentariness, minority, periphery*

Rövid szerzői biográfia

Ladányi István (<ladanyi.istvan@htk.uni-pannon.hu>, <lada1594@gmail.com>) irodalomtörténész, a veszprémi Pannon Egyetem oktatója. 1987-ben szerzett magyar nyelv- és irodalomtanári oklevelet az Újvidéki Egyetemen, 2008-ban pedig PhD tudományos fokozatot irodalomtudományból a Zágrábi Egyetemen. Dolgozott egyetemi oktatóként Újvidéken és Zágrábban, levéltárosként, napilapkorrektorként Veszprémben, jelenleg a veszprémi Pannon Egyetem oktatója. 1989-től 1991-ig az újvidéki *Új Symposium* szerkesztője, az *Ex Symposium* egyik alapítója. Kutatói érdeklődése a kortárs magyar és délszláv irodalmakra, a közép-európai kulturális térre, a kisebbségi kulturális gyakorlatok változataira irányul. Az MTA köztestületi tagja.

Biographical Note

István Ladányi (<ladanyi.istvan@htk.uni-pannon.hu>, <lada1594@gmail.com>) is a literary historian and faculty member at the University of Pannonia in Veszprém. He obtained his degree in Hungarian language and literature teaching from the University of Novi Sad in 1987, and his PhD in Literary Studies from the University of Zagreb in 2008. He has worked as a university lecturer in Novi Sad and Zagreb, as an archivist, and as a newspaper proofreader in Veszprém. Between 1989 and 1991, he was an editor of the journal *Új Symposion* in Novi Sad, and later became one of the founding members of *Ex Symposion*. His research interests focus on contemporary Hungarian and South Slavic literatures, the Central European cultural space, and the varieties of minority cultural practices. Member of the Public Body of the Hungarian Academy of Sciences.

Lajos Katalin

Sapientia Hungarian University of Transylvania (EMTE)

Faculty of Economics and Socio-Human Sciences and Engineering, Miercurea Ciuc, Department of Human Sciences

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-4635-9496>

Lettera, posta, francobollo. Prospettive di analisi della corrispondenza privata nel XX secolo [Letter, Post, Stamp. Perspectives for the Analysis of Private Correspondence in the Twentieth Century]

Abstract. Nell'era digitale, le lettere cartacee familiari assumono un valore particolare: rafforzano l'identità, aiutano nell'elaborazione dei traumi e custodiscono la microstoria familiare e comunitaria. L'archiviazione e lo studio di tali materiali, anche se prodotti da persone senza rilievo pubblico, sono in crescita. Il contributo analizza un corpus di trenta lettere degli anni Sessanta, scambiate tra una madre (1913) e la figlia (1941), appartenenti alla comunità ungherese della Romania. La giovane, inviata come assistente ostetrica in un villaggio vicino a Bucarest, mantenne per tre mesi una fitta corrispondenza con la madre. Temi, stile e silenzi delle lettere illuminano dinamiche familiari e valori quotidiani, offrendo spunti per la microstoria della minoranza ungherese in Romania. Essendo parte del mio patrimonio familiare, sorgono questioni etiche e metodologiche sulla legittimità di analizzare un lascito così intimo.

Parole chiave: *corrispondenza privata, lettere familiari, microstoria, etica*

Abstract. In the digital age, family paper letters acquire a special value: they strengthen identity, help in processing trauma, and preserve family and community microhistory. The archiving and study of such materials, even when produced by people without public significance, are increasingly widespread. This paper analyzes a corpus of 30 letters from the 1960s, exchanged between a mother (born in 1913) and her daughter (born in 1941), members of the Hungarian community in Romania. The daughter, sent as a midwifery assistant to a village near Bucharest, maintained an intense correspondence with her mother for three months. The themes, style, and silences of the letters illuminate family dynamics and everyday values, offering insights into the microhistory of the Hungarian minority in Romania. Since this correspondence is part of my family heritage, ethical and methodological questions arise about the legitimacy of analyzing such an intimate written legacy.

Keywords: *private correspondence, family letters, microhistory, ethics*

Rövid szerzői biográfia

Lajos Katalin (<lajoskatalin@uni.sapientia.ro>) egyetemi adjunktus a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (Kolozsvár) Csíkszeredai Karának Humántudományok Tanszékén. Kutatási területei az etnográfia, a fordítástudomány és a nyelvészet (különösen a frazeológia). Az egyetem Humántudományok Intézetében több kurzust tart a román és angol nyelv és irodalom, valamint az összehasonlító és egyetemes irodalom – angol nyelv és irodalom szakok hallgatói számára. Magyarul, románul, angolul és olaszul publikál.

Biographical Note

Katalin Lajos (<lajoskatalin@uni.sapientia.ro>) is an Assistant Professor at the Department of Humanities, Miercurea Ciuc Campus, Sapientia Hungarian University of Transylvania (Cluj-Napoca). Her research focuses on ethnography, translation studies, and linguistics, with a particular emphasis on phraseology. At the university's Institute of Humanities, she teaches several courses for students in Romanian and English Language and Literature, as well as Comparative and World Literature – English Language and Literature programs. She publishes in Hungarian, Romanian, English, and Italian.

Marmioli Lorenzo

University of Szeged

Faculty of Humanities, Department of Italian Studies

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8893-4999>

Il secondo quaderno di traduzioni BALIT (2025): presentazione e metodologia seguita nei seminari di traduzione a Balatonfüred (2020–2023)
[The Second BALIT Translation Workbook (2025): Overview and Methodology of the Balatonfüred Translation Seminars (2020–2023)]

Abstract. La Casa del Traduttore di Balatonfüred tra il 2020 e il 2022 ha ospitato quattro Seminari di traduzione dall'ungherese in italiano, organizzati in collaborazione tra il Dipartimento di Italianistica di Szeged, la Casa del Traduttore e le cattedre di magiaristica in Italia. Nel corso degli anni i seminari si sono evoluti e la loro metodologia è stata perfezionata, portando come risultato alla pubblicazione cartacea dei testi tradotti nel secondo Quaderno di Traduzioni *BALIT*, edito a Szeged entro la fine del 2025. L'obiettivo dell'intervento è presentare i seminari e le loro caratteristiche, concentrandosi in particolare sulla metodologia seguita e sui testi tradotti. L'esposizione si concentrerà inoltre sul secondo Quaderno *BALIT*, in cui verranno pubblicate le traduzioni svolte nel corso dei Seminari.

Parole chiave: *Traduzione, Seminari di traduzione, rapporti italo-ungheresi, Quaderno, metodologia*

Abstract. Between 2020 and 2022, the Hungarian Translators' House in Balatonfüred hosted four Hungarian-to-Italian translation seminars, organized in collaboration with the Department of Italian Studies at the University of Szeged, the Hungarian Translators' House, and Hungarian Studies departments in Italy. Over the years, the seminars evolved and their methodology was refined, resulting in the printed publication of the translated texts in the second *BALIT* Translation Workbook, to be published in Szeged by the end of 2025. The aim of this presentation is to introduce the seminars and their key features, with a particular focus on the methodology employed and the texts translated. The discussion will also highlight the second *BALIT* Workbook, which will include the translations produced during the seminars.

Keywords: *Translation; Translation Seminars; Italian-Hungarian Relations; Quaderno; Methodology*

Breve biografia

Lorenzo Marmioli (<marmioli.lorenzo@szte.hu>) ha conseguito il dottorato in Storia d'Europa presso la Sapienza Università di Roma, con una tesi su "Gli intellettuali e la transizione dalla neutralità all'intervento: un confronto tra riviste culturali italiane e austro-ungariche (1914-1915)", pubblicata nel 2018 presso l'Università di Debrecen con il titolo *Delenda Austria*. Dal 2014 al 2015 lavora come lettore presso il Dipartimento di Italianistica dell'Università Eötvös Loránd di Budapest. Dopo aver lavorato dal settembre 2015 all'agosto 2020 con lo stesso ruolo presso il Dipartimento di Italianistica dell'ateneo di Szeged, a settembre 2020 vi viene nominato professore associato. Si occupa di traduzione dall'ungherese in italiano, di rapporti letterari italo-ungheresi e di storia d'Italia. Da vari anni cura seminari di traduzione dall'ungherese in italiano presso Balatonfüred e Kırályszállás.

Biographical Note

Lorenzo Marmioli (<marmioli.lorenzo@szte.hu>) holds a PhD in European History from Sapienza University of Rome, with a dissertation titled “Intellectuals and the Transition from Neutrality to Intervention: A Comparison between Italian and Austro-Hungarian Cultural Journals (1914–1915)”, published in 2018 by the University of Debrecen under the title *Delenda Austria*. From 2014 to 2015, he worked as a lecturer in Italian at the Department of Italian Studies of Eötvös Loránd University (Budapest). Between September 2015 and August 2020, he held the same position at the Department of Italian Studies of the University of Szeged, where he was appointed associate professor in September 2020. His research focuses on translation from Hungarian into Italian, Italo-Hungarian literary relations, and Italian history. For several years, he has organized and led translation workshops from Hungarian into Italian in Balatonfüred and Királyszállás.

Mekis, D. János

University of Pécs

Faculty of Humanities and Social Sciences, Institute of Hungarian Literature and Linguistics,
Department of Modern Literatures and Literary Theory

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8436-2292>

Fiction Writers as Members of the Hungarian Academy of Sciences. Poetic Programmes and Role Dilemmas One Hundred Years Ago [Szépiírók mint MTA-akadémikusok. Szerepdilemmák és poétikai programok, száz esztendeje]

Abstract. My presentation will address the role dilemmas and writing habits of the belletrist members of the Hungarian Academy of Sciences, which arose from their unique circumstances. First, I will provide a brief introduction to the phenomenon, covering its origins and the inglorious deprivation of rights that occurred in 1948 and 1949, which resulted in the abolition of the literary section. I will then discuss the situation of three writers – Ferenc Herczeg, Mihály Babits, and Sándor Márai – in more detail. These authors belonged to different generations and discourse communities and had different relationships with the Academy. A common feature of their literary conception and poetic programmes is their striving for a balance between modernity and the preservation of values. However, while the idea of independence was at the centre of Babits's and Márai's approach to literature, Herczeg's political involvement tied him to the establishment of official Hungary for decades. In conclusion, I would argue that fiction writers have made a significant contribution to the development of the Hungarian Academy of Sciences as academic members.

Keywords: *Hungarian Academy of Sciences, belletrist academic members, Ferenc Herczeg, Mihály Babits, Sándor Márai*

Absztrakt. Az előadásom a Magyar Tudományos Akadémia szépiíró tagjainak sajátos helyzetükből adódó szerepdilemmáival és írói habitusaival foglalkozik. Előbb röviden bemutatom magát a jelenséget, a kezdetektől egészen az 1948–1949-es, dicstelen jogfosztásokig és a szépiírói tagozat megszüntetéséig. Majd három író, Herczeg Ferenc, Babits Mihály és Márai Sándor helyzetét közelebbről is tárgyalom. Ezek a szerzők három különböző nemzedékhez, valamint eltérő diskurzusközösségekhez tartoztak, és más-más módon viszonyultak-kapcsolódtak az Akadémiához. Irodalomfelfogásukban és poétikai programjaikban közös vonás, hogy modernség és értékőrzés egyensúlyára törekedtek. Herczeget azonban politikai szerepvállalása évtizedeken át a hivatalos Magyarország establishmentjéhez kötötte, míg Babits és Márai irodalomszemléletének középpontjában a függetlenség eszméje állt. Összegző állításom, hogy a szépiírók akadémiai tagként érdemben hozzájárultak az MTA fejlődéséhez.

Kulcsszavak: *Magyar Tudományos Akadémia, szépiíró akadémikusok, Herczeg Ferenc, Babits Mihály, Márai Sándor*

Rövid szerzői biográfia

Mekis D. János (<mekis.janos@pte.hu>) irodalomtörténész, esztéta, kritikus, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kara Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetének docense. Az ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskolájának Komparatistika alprogramján, 2000-ben szerezte meg PhD fokozatát. 2014-ben habilitált doktori címet szerzett a PTE-n. A Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék tanszékvezetője 2009-től 2017-ig. A PTE Irodalomtudományi Doktori Iskola törzstagja. A Nemzetközi Magyarágtudományi Társaság választmányi tagja, a 2016-os pécsi Hungarológiai Kongresszus szervezőbizottságának főtitkára. A MAB Doktori Akkreditációs Kollégiumának tagja. Az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj kollégiumi tagja. Önálló kötetei: *Az önéletrajz mintázatai – a magyar irodalmi modernség hagyományában* (Budapest: FISZ, 2002); *Vers és kontextus. A modern magyar líra mint irodalomtörténeti probléma* (Pécs: Pro Pannonia, 2014); *Auctor ante portas. Személyes irodalom, epikai hagyomány* (Budapest: Gondolat, 2015). Az MTA köztestületi tagja, az I. Osztály Irodalom- és Kultúratudományi Bizottság tagja.

Biographical Note

János D. Mekis (<mekis.janos@pte.hu>) is a literary historian, aesthete, critic, associate professor at the Institute of Hungarian Literature and Linguistics, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Pécs. He obtained his PhD degree in 2000 from the Comparative Literature subprogram of the Doctoral School of Literature of ELTE. In 2014, he obtained his habilitation doctoral degree at the University of Pécs. Head of the Department of Modern Literary History and Literary Theory from 2009 to 2017. Core member of the Doctoral School of Literature of the University of Pécs. Member of the Executive Committee of the International Association for Hungarian Studies, Secretary General of the Organizing Committee of the 2016 Congress of Hungarology in Pécs. Member of the Doctoral Accreditation Board of the Hungarian Accreditation Committee. Member of a board of the János Bolyai Research Scholarship of the Hungarian Academy of Sciences. Independent volumes: *Az önéletrajz mintázatai – a magyar irodalmi modernség hagyományában* (Budapest: FISZ, 2002); *Vers és kontextus. A modern magyar líra mint irodalomtörténeti probléma* (Pécs: Pro Pannonia, 2014); *Auctor ante portas. Személyes irodalom, epikai hagyomány* (Budapest: Gondolat, 2015). Member of the Public Body of the Hungarian Academy of Sciences and of the I. Section of Linguistics and Literary Scholarship.

Mészáros Andor

Eötvös Loránd University

Faculty of Humanities, Institute of Historical Studies, Department of Eastern and Central

European History and Historical Russistics

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8392-1037>

„Minden nemzet a maga nyelvén lett tudós...”.

A nemzeti tudományosság intézményeinek létrejötte Közép-Európában

[“Every Nation Became a Scholar in Its Own Language...”.

The Formation of Institutions of National Scholarship in Central Europe]

Absztrakt. A modern nemzetek születése Közép-Európában a 18. század végén induló rendkívül dinamikus és sikeres folyamat volt. A modern nemzetté válás első időszaka a kulturális nemzetépítés folyamata volt. Mindenütt a régióban kodifikálták a nemzeti irodalmi nyelvet, megszületett a nemzeti nyelvű irodalom, színháztudomány, tudományosság. Előadásomban a nemzeti tudományosság kialakulásához vezető térségbeli folyamatokat, a bennük rejlő hasonlóságokat és eltéréseket kívánom bemutatni, különös tekintettel Széchenyi István magyarországi akadémia alapítására és a Magyar Tudományos Akadémia mintaadó hatására a térség hasonló intézményalapításaira. Ez a folyamat nagy jelentőséggel bírt a modern közép-európai nemzeti identitások kiépülésében, a nemzeti irodalmi kánon és a közös történeti emlékezet kialakításában.

Kulcsszavak: *nemzetépítés, irodalmi nyelv, nemzeti tudományosság, Közép-Európa, kölcsönösség*

Abstract. The birth of modern nations in Central Europe was an exceptionally dynamic and successful process that began at the end of the eighteenth century. The initial phase of this modernization was the process of cultural nation-building. Throughout the region, national literary languages were codified, and national-language literature, theater, and scholarship were born. In my presentation, I intend to show the individual regional processes that led to the development of national scholarship in Central Europe, highlighting the similarities and differences within them. I will pay special attention to István Széchenyi’s founding of the Hungarian Academy and the Hungarian Academy of Sciences’ influential role as a model for similar institutional establishments in the region. This process had a great significance in the development of modern Central European national identities, as well as in the formation of the national literary canons and the shared historical memories.

Keywords: *nation-building, literary language, national scholarship, Central Europe, reciprocity*

Rövid szerzői biográfia

Mészáros Andor (<meszaros.andor@btk.elte.hu>, <meszandor@gmail.com>) történész, irodalomtörténész, bohémista. Kutatási területe Közép-Európa története a 18. század végétől és Közép-Európa jelenkori helyzete. PhD fokozatát 2008-ban szerezte, A cseh elem a magyar polgárosodásban, a csehek a dualizmus korának Magyarországon témájában. 1999-től 2013-ig a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója. 2013-tól az ELTE BTK oktatója. A nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának külsős oktatója. Vendégoktatóként tanított a prágai Károly Egyetemen, az olomouci Palacký Egyetemen, a lublini II. János Pál Pápa Katolikus Egyetemen, a Varsói Egyetemen, a pozsonyi Comenius Egyetemen, az Oslói Egyetemen,

a Milánói Egyetemen és a Nápolyi L'Orientale Egyetemen. Az MTA köztestületének és az MTA Egyetemtörténeti Bizottságának tagja. 2009-től a Szent Adalbert Közép- és Kelet-Európa Kutatásokért Alapítvány munkatársa. A *Magyar Sion* folyóirat szerkesztőbizottságának tagja. A Szent Adalbert Közép- és Kelet-Európa Kutatásokért Alapítvány kuratóriumi elnöke. Az MTA köztestületi tagja, a Történettudományi Bizottság és a Felsőoktatás-történeti Albizottság tagja.

Biographical Note

Andor Mészáros (<meszaros.andor@btk.elte.hu>, <meszandor@gmail.com>) is a historian, literary historian, and Bohemist. His research focuses on the history of Central Europe from the late eighteenth century to the present. He earned his PhD in 2008 with a dissertation on the Czech element in Hungarian bourgeois modernisation, Czechs in Hungary during the Age of Dualism. From 1999 to 2013, he taught at the Pázmány Péter Catholic University. Since 2013, he has been an Associate Professor at Eötvös Loránd University (ELTE). He is also an external Professor at the Faculty of Central European Studies of Constantine the Philosopher University in Nitra. He has been a visiting lecturer at Charles University (Prague), Palacký University (Olomouc), John Paul II Catholic University of Lublin, the University of Warsaw, Comenius University (Bratislava), the University of Oslo, the University of Milan, and the University of Naples L'Orientale. He is a member of the Public Body of the Hungarian Academy of Sciences and its Committee on the History of Universities. Since 2009, he has been affiliated with the Saint Adalbert Foundation for Central and Eastern European Studies, and he serves on the editorial board of the journal *Magyar Sion*. Chair of the Board of Trustees of the Saint Adalbert Foundation for Central and Eastern European Studies. Member of the Hungarian Academy of Sciences, of the Committee on History and of the Subcommittee on the History of Higher Education.

Nicolosi Simona

University of Szeged

Faculty of Humanities and Social Sciences, Doctoral School of Literary and Cultural Studies

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8092-1587>

La postmemoria letteraria del '56 ungherese. I romanzi Harmonia caelestis di Péter Esterházy e Akik már nem leszünk sosem di Dénes Krusovszky a confronto [The literary postmemory of the Hungarian '56. A comparison between Péter Esterházy's Harmonia caelestis and Dénes Krusovszky's Akik már nem leszünk sosem]

Abstract. La postmemoria è una memoria di seconda mano, che descrive il modo in cui le generazioni successive interiorizzano e trasmettono il trauma storico vissuto dalle generazioni precedenti. La postmemoria letteraria riflette questa dinamica nella narrazione e nella rielaborazione del trauma attraverso il linguaggio, l'immaginazione e la creatività. Nello specifico della rivoluzione ungherese del 1956, il contributo si prefigge di indagare come i due autori, Esterházy e Krusovszky, che appartengono a due differenti generazioni successive, raccontino, simbolizzino e mantengano vivo il ricordo di un trauma collettivo che ha inciso sull'identità nazionale ungherese. Lo stile e la struttura narrativa (la dimensione temporale), la rappresentazione del trauma storico (simboli e immagini) e l'espressione della dimensione culturale e politica (il rapporto con il passato) sono gli elementi su cui verte l'analisi comparativa dei due romanzi.

Parole chiave: *postmemoria, Rivoluzione del '56, postmemoria letteraria, Péter Esterházy, Dénes Krusovszky*

Abstract. Postmemory is a secondhand memory that describes how *generations after* internalize and transmit the historical trauma experienced by *generations before*. Literary postmemory reflects this dynamic in narration and in the reworking of trauma through language, imagination, and creativity. Specifically, regarding the 1956 Hungarian revolution, this study aims to investigate how the two authors, Esterházy and Krusovszky, who belong to two different subsequent generations, recount, symbolize, and keep alive the memory of a collective trauma that has impacted Hungarian national identity. Style and narrative structure (the temporal dimension), the representation of historical trauma (symbols and images), and the expression of cultural and political dimensions (the relationship with the past) are the elements on which the comparative analysis of the two novels focuses.

Keywords: *postmemory, 1956 Revolution, literary postmemory, Péter Esterházy, Dénes Krusovszky*

Breve biografia

Simona Nicolosi (<simona.nicolosi@fastwebnet.it>) PhD in Storia Europea presso la Sapienza Università di Roma (2010), ha al suo attivo due monografie e numerosi articoli sulla storia e la letteratura ungherese dell'età moderna e contemporanea. Nella prima monografia intitolata *Guardando ad Est* (Roma, 2013) ha trattato i progetti politici della confederazione danubiana. La seconda monografia, *L'eredità del Beccaria in terra magiara* (Roma, 2018), si concentra sulle edizioni ungheresi del capolavoro di Cesare Beccaria *Dei delitti e delle pene*, analizzate da una prospettiva storica e linguistica. All'Università di Szeged sta attualmente conseguendo il suo secondo dottorato di ricerca sul tema della postmemoria. Membro esterno dell'Accademia Ungherese delle Scienze.

Biographical Note

Simona Nicolosi (<simona.nicolosi@fastwebnet.it>) PhD in European History at Sapienza University of Rome (2010), she has two monographs and numerous articles on Hungarian history and literature in the modern and contemporary age to her credit. In the first monograph entitled *Guardando ad Est* (Rome, 2013) she dealt with the political projects of the Danube confederation. The second monograph, *L'eredità del Beccaria in terra magiara* (Rome, 2018), focuses on the Hungarian editions of Cesare Beccaria's masterpiece *Dei delitti e delle pene*, analysed from a historical and linguistic perspective. At the University of Szeged, she is currently pursuing her second PhD on the topic of Postmemory. An external member of the Hungarian Academy of Sciences.

Papp Judit

University of Naples L'Orientale

Department of Literary, Linguistic and Comparative Studies

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5275-9332>

A magyar nyelv oktatásának kezdetei Nápolyban: Tóth László [Introducing Hungarian Language Studies at Naples: László Tóth]

Absztrakt. Az előadás a magyar nyelvoktatás eredetét vizsgálja a nápolyi Istituto Universitario Orientale-ben (ma Nápolyi L'Orientale Egyetem), különös tekintettel László Tóth (1910–1982) úttörő szerepére. Tóth az 1930-as évek végén a Római Magyar Akadémia titkáráként tevékenykedett, és 1939-ben megjelentette *La lingua magiara* című művét (Nápoly: Regio Istituto Superiore Orientale), amely egy tömör magyar nyelvtan volt Luigi Salvini előszavával. A kötet élénk tudományos érdeklődést váltott ki, és közvetlenül hozzájárult ahhoz, hogy Tóth meghívást kapjon Nápolyba a magyar nyelv oktatásának megszervezésére. 1939-ben kezdte meg a magyar nyelv tanítását, ám tevékenységét a második világháború 1943 és 1946 között megszakította. 1946 őszén, visszatérését követően, magyar lektorra nevezték ki; és fokozatosan szilárd intézményi és szellemi alapot teremtett a magyar tanulmányok számára Dél-Olaszországban. Az ezt követő évtizedekben Tóth munkája eredményeként hivatalosan is megalakult a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, amelynek 1978-ban ő lett az első rendes tanára. Tóth 1982-ig *professore fuori ruolo* (nyugalmazott, de oktatói státuszban lévő professzor) minőségben folytatta akadémiai pályáját, és 1980 és 1982 között vezette a Kelet-európai Tanulmányok Szemináriumát. Az előadás ezt a formálódó időszakot rekonstruálja, rávilágítva azokra a kulturális és diplomáciai összefüggésekre, amelyek a magyar tanulmányok nápolyi megjelenését meghatározták. A tanulmány rámutat, hogy Tóth nyelvészeti és pedagógiai öröksége nemcsak egy tartós akadémiai hagyományt indított el, hanem a 20. század közepének olasz–magyar szellemi kapcsolatait is tükrözte.

Kulcsszavak: magyar nyelvoktatás, Nápoly, Tóth László, Istituto universitario orientale

Abstract. The presentation explores the origins of Hungarian language teaching at the Istituto Universitario Orientale (now the University of Naples L'Orientale), focusing on the pioneering role of László Tóth (1910–1982). Tóth, who served as secretary of the Hungarian Academy in Rome in the late 1930s, published *La lingua magiara* in 1939 (Naples: Regio Istituto Superiore Orientale), a concise grammar of Hungarian with a preface by Luigi Salvini. The volume aroused lively academic interest, and directly led to Tóth's invitation to Naples to establish Hungarian language instruction. He began teaching Hungarian in 1939, but his activity was interrupted by the Second World War between 1943 and 1946. Upon resuming his post in the autumn of 1946, he was appointed lector of Hungarian and gradually built a solid institutional and intellectual foundation for Hungarian studies in Southern Italy. Over the following decades, Tóth's work resulted in the formal establishment of the Chair of Hungarian Language and Literature, of which he became the first full professor in 1978. He continued his academic career as *professore fuori ruolo* until 1982 and directed the Seminar for Eastern European Studies between 1980 and 1982. The paper reconstructs this formative period, shedding light on the cultural and diplomatic contexts that framed the emergence of Hungarian studies in Naples. It argues that Tóth's linguistic and pedagogical legacy not only initiated a long-standing academic tradition but also reflected broader Italo-Hungarian intellectual relations in the mid-twentieth century.

Keywords: Hungarian language teaching, Naples, László Tóth, Istituto universitario orientale

Rövid szerzői biográfia

Papp Judit (<jpapp@unior.it>) a Nápolyi L'Orientale Egyetem magyar nyelv és irodalom kutatója. Doktori fokozatát „Modern és összehasonlító nyelvészet és irodalom” szakon szerezte (European School of Advanced, Nápoly, 2007). Kutatási területei közé tartoznak a magyar tanulmányok (nyelv, irodalom, kultúrtörténet és művelődéstörténet) és a fordítás. Tagja a *Literature of Socialist Trauma: Mapping and Researching the Lost Page of European Literature* (LOST) nemzeti érdekű kutatási projekt (PRIN 2022) UniOr kutatócsoportjának. 2025-ben a „Bridging Knowledge: A Journey through Art, History, Archeology, and Nature with Picturebooks” című Public Engagement projekt vezetője. A *Studi Finno-Ugrici* tudományos folyóirat szerkesztőbizottságának koordinátora. A Magyar és Közép-Kelet-Európai Tanulmányok Egyetemek Közötti Központja (CISUECO) tagja.

Biographical Note

Judit Papp (<jpapp@unior.it>) is a researcher of Hungarian Language and Literature at the University of Naples L'Orientale. She earned her PhD in 2007 in Modern and Comparative Linguistics and Literature (European School of Advanced Studies, Naples). Her research areas include Hungarian studies (language, literature, culture and civilization) and translation. She is a member of the UniOr Research Unit of the Project of Relevant National Interest (PRIN 2022) *Literature of Socialist Trauma: Mapping and Researching the Lost Page of European Literature* (LOST). For 2025 she is responsible for the Public Engagement project “Bridging Knowledge: A Journey through Art, History, Archeology, and Nature with Picturebooks”. She is coordinator of the Editorial Board of *Studi Finno-Ugrici*. She is a member of the Inter-University Center for Hungarian and Central-Eastern European Studies (CISUECO).

Pál Enikő

Sapientia Hungarian University of Transylvania (EMTE)

Faculty of Economics and Socio-Human Sciences and Engineering, Miercurea Ciuc, Department of Human Sciences

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4026-7562>

Magyar nyelvi elemek régi román dokumentumokban és feljegyzésekben [Linguistic Traits of Hungarian Origin in Old Romanian Documents and Records]

Absztrakt. A román-magyar nyelvi kapcsolatok hosszú időre tekintenek vissza, amelyeket az idők során sajátos történelmi, társadalmi, valamint kulturális tényezők alakítottak. A magyar nyelv hatása a román nyelvre különös jelentőséggel bírt főként a 15–17. században, a szláv után a második legfontosabb nyelvi hatásként érhető nyomon, egyrészt a román nyelv lexikai elemeit, másrészt a régi román szövegek forrásait illetően. Az egyes nyelvhasználati rétegek között kölcsönhatás áll fenn: népnyelvi elemek irodalmi rangúvá emelkedhetnek, ugyanakkor az írásos nyelvemlékek által hordozott kulturális elemek a népi nyelvhasználat részévé válhatnak. Jelen előadás a 16. századi román dokumentumokban és feljegyzésekben előforduló magyar népnyelvi elemeket igyekszik feltárni, rávilágítva ezek elterjedésére, vitalitására, valamint a régi román nyelvhasználatra gyakorolt hatására.

Kulcsszavak: *nyelvi kapcsolatok, magyar nyelvi hatás a románban, régi román nyelv, 16. századi román dokumentumok és feljegyzések*

Abstract. Romanian-Hungarian language contacts are long-standing contacts which have been shaped by specific historical, social, and cultural factors over time. The Hungarian influence on the Romanian language was particularly significant in the fifteenth-seventeenth centuries, as it can be traced as the second most important linguistic influence after Slavic influences, both in terms of the lexical elements of the (Old) Romanian language and in terms of the sources of old Romanian translations. Folk and cultural linguistic influences are intertwined: elements of the vernacular (i.e. regional spoken language) can rise to literary status, while cultural elements carried by written texts can find wider use in the vernacular language use. The present study seeks to explore Hungarian vernacular elements, mainly loanwords, occurring in sixteenth-century Romanian documents and records, highlighting their territorial distribution, vitality, and impact on Old Romanian language use.

Keywords: *language contacts, Hungarian (linguistic) influence, Old Romanian language use, sixteenth-century Romanian documents and records.*

Rövid szerzői biográfia

Pál Enikő (<paleniko@uni.sapientia.ro>) egyetemi adjunktus, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Karának oktatója, ahol mai román nyelvet, román nyelvtörténetet, általános és összehasonlító nyelvészetet tanít. Fő kutatási területe a román-magyar nyelvi kapcsolatok, különös tekintettel magyar nyelvnek a románra gyakorolt hatására a román nyelvű írásbeliség korai időszakában. Megjelent monográfiája az *Influența limbii maghiare asupra limbii române. Perioada veche* (Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014) címet viseli, ugyanakkor számos román nyelvtörténeti, nyelvészeti és fordítástudományi témájú tanulmány szerzője. Alkalmanként fordít román, angol és magyar nyelvről és nyelvre. Az MTA köztestületi tagja.

Biographical Note

Enikő Pál (<paleniko@uni.sapientia.ro>) is an Assistant Professor (Dr.) at the Miercurea Ciuc Campus, Sapientia Hungarian University of Transylvania, where she teaches Modern Romanian, History of the Romanian Language, General and Comparative Linguistics. Her primary research focuses on Romanian-Hungarian linguistic relations, with particular attention to the influence of Hungarian on early Romanian written language. She is the author of a monograph, *Influența limbii maghiare asupra limbii române. Perioada veche* (Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014), and of numerous studies on Romanian historical linguistics, general linguistics, and translation studies. She occasionally translates to and from Romanian, English, and Hungarian. She is a member of the Public Body of the Hungarian Academy of Sciences.

Pelczéder Katalin

University of Pannonia

Faculty of Humanities, Institute for Hungarian and Applied Linguistics

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1132-349X>

A Magyar Nemzeti Helynévtár Program. Mozaikok Veszprém helynévtörténetéből [The Hungarian National Toponym Registry Program. Mosaics from the Toponym History of Veszprém]

Absztrakt. Az előadás a helynévkutatás lehetőségeit mutatja be a Magyar Nemzeti Helynévtár Program (MNHP) keretében, amely a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával valósul meg. A program célja a Kárpát-medence történeti és mai helyneveinek összegyűjtése, rendszerezése és közzéadásra tétele. Ennek részeként Veszprém városának történeti helyneveit vizsgálom. Egy 14. századi okleveles határjárás tizenkét helymegjelölését történeti, topográfiai, nyelvi és névtani szempontból dolgoztam fel. A kutatás célja a helyek lokalizálása, a helyfajta meghatározása, a nevek nyelvi elemzése és etimológiájuk feltárása a történeti helynév-rekonstrukció módszerével. A példák (*Poklos-kút*, *Zimány*, *Kereszt-ség* stb.) jól szemléltetik a névanyag sokféleségét, amely egyúttal a módszer alkalmazhatóságát is demonstrálja. Bár csupán egyetlen határjárásról van szó, a vizsgálat kicsiben a helynévállomány egészére is rálátást nyújt. Az eredmények Veszprém helynévszótárába épülnek be, amely az MNHP elvei szerint készül.

Kulcsszavak: *Magyar Nemzeti Helynévtár Program, szórványemlék, történeti helynévkutatás, helynévgyűjtés, helynévszótár*

Abstract. The presentation explores the possibilities of toponymic research within the framework of the Hungarian National Toponym Registry Program (MNHP), supported by the Hungarian Academy of Sciences. The program aims to collect, systematize, and make accessible the historical and contemporary place names of the Carpathian Basin. As part of this initiative, the historical toponymy of the city of Veszprém is being investigated. The study focuses on twelve toponyms from a fourteenth-century chartered boundary description, analyzed from historical, topographical, linguistic, and onomastic perspectives. The research seeks to localize the places, define their types, and provide linguistic analysis and etymological interpretation of the names, applying the method of historical toponym reconstruction. The examples (*Poklos-kút*, *Zimány*, *Kereszt-ség*, etc.) clearly illustrate the diversity of the name material and demonstrate the applicability of this methodology. Although based on a single boundary description, the analysis provides insight into the structure of the broader local toponymic system. The findings will be incorporated into the Veszprém Toponym Dictionary, compiled according to the principles of the MNHP.

Keywords: *Hungarian National Toponym Registry Program, dispersed heritage, historical toponymy research, toponymic fieldwork, gazetteer*

Rövid szerzői biográfia

Pelczéder Katalin (<pelczeder.katalin@htk.uni-pannon.hu>, <pelczederk@gmail.com>) a Pannon Egyetem Humántudományi Karának docense, a Magyar és Alkalmazott Nyelvtudományi Intézet oktatója és megbízott igazgatója. PhD-fokozatát 2012-ben az ELTE-n védte meg, habilitációs fokozatát 2022-ben a Debreceni Egyetemen szerezte *A Bakonybéli összeírás mint nyelvtörténeti forrás*

című monográfiája alapján, amely ugyanebben az évben jelent meg könyv formájában. Kutatási területe a magyar nyelvtörténet és a névtan, azon belül a szókészlet-történet, a helynévtan és a korai ómagyar kor nyelvemlékes forrásai. Két monográfia, egy szótár és számos tanulmány szerzője. Az *Alkalmazott Nyelvtudomány* folyóirat olvasószerkesztője, a *Helynévtörténeti Tanulmányok* szerkesztőbizottsági tagja. Oktatási tevékenysége elsősorban a leíró nyelvészet és a nyelvtörténet területeire terjed ki. Tagja az MTA Magyar Nyelvészeti Munkabizottságának és a Magyar Nyelvtudományi Társaságnak.

Biographical Note

Katalin Pelczéder (<pelczeder.katalin@htk.uni-pannon.hu>, <pelczederk@gmail.com>) is an Associate Professor at the Faculty of Humanities, Pannon University, where she also serves as lecturer and acting director of the Institute of Hungarian and Applied Linguistics. She earned her PhD at Eötvös Loránd University (ELTE) in 2012 and her habilitation in 2022 at the University of Debrecen, based on her monograph *A Bakonybéli összeírás mint nyelvtörténeti forrás*, which was published in book form the same year. Her research focuses on Hungarian historical linguistics and onomastics, including lexicology, toponymy, and linguistic sources from the early Old Hungarian period. She is the author of two monographs, one dictionary, and numerous articles. She serves as managing editor of the journal *Alkalmazott Nyelvtudomány* and is a member of the editorial board of *Helynévtörténeti Tanulmányok*. Her teaching primarily covers descriptive linguistics and historical linguistics. She is a member of the MTA Committee on Hungarian Linguistics and the Hungarian Linguistic Society.

Pieldner Judit

Sapientia Hungarian University of Transylvania (EMTE)

Faculty of Economics and Socio-Human Sciences and Engineering, Miercurea Ciuc, Department of Human Sciences

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9383-624X>

Translation as Cultural Transmission in Andrea Tompa's Home [A fordítás mint kulturális közvetítés. Andrea Tompa: Home]

Abstract. Winner of the PEN Translates and included in the longlist for the Dublin Literary Award, the English version of Andrea Tompa's *Haşa* (trans. Jozefina Komporaly, Istros Books, 2024), adds intriguing questions to the rich cultural, thematic, linguistic and stylistic layeredness of the original. Of autobiographical inspiration, the novel presents various patterns of emigration and investigates the ethical, epistemological and psychological implications of changing places. While Hungarian readers can decipher the hidden local references, identifying the main locations of the novel in Budapest and Kolozsvár, the novel simultaneously creates and suspends the possibility of referential reading, extending the experience of emigration in time and space and looking at it as a general, determining human experience. In what ways does the reading experience of the book change through the English translation? What are the implications of transferring it into a language that is itself one of the "protagonists" of the metatextual, multilingual essay novel? How can the sense of "foreignness" of the foreign language be preserved when the new text is provided by that language itself? The presentation focuses on the strategies used by the translator in the linguistic and cultural transmission of the main challenges of the text, i.e. gender, names, metalinguistic reflections, foreign inclusions, differences of Hungarian language use over political boundaries, multilingualism, overt and covert intertextual references, idiomatic expressions, wordplays, ekphrasis.

Keywords: *translation, cultural transmission, foreignness, multilingualism, translatability*

Absztrakt. A PEN Translates-díjjal kitüntetett, valamint a *Dublin Literary Award* hosszúlístáján szereplő angol fordítás (Andrea Tompa: *Home*, ford. Komporaly Jozefina, Istros Books, 2024) izgalmas kérdésekkel egészíti ki az eredeti mű kulturális, tematikai, nyelvi és stilisztikai rétegzettségét. Az önéletrajzi ihletésű regény az emigráció különböző mintázatait mutatja be, körüljárva az elmozdulás etikai, ismeretelméleti és pszichológiai vonatkozásait. Miközben a magyar olvasó könnyedén megfejtetheti a rejtett helyi utalásokat, azonosítva a regény főbb helyszíneit, Budapestet és Kolozsvárt, a regény egyszerre teremti meg és függeszti fel a referenciális olvasatot, időben és térben kiterjesztve, általános emberi tapasztalatnak tekintve az elvándorlás élményét. Mennyiben változik a könyv olvasási élménye az angol fordítás révén? Milyen következményei vannak annak, hogy azon a nyelven szólal meg a regény, amely a metatextuális, többnyelvű esszéregény egyik „főszereplője”? Hogyan őrizhető meg az idegen nyelv „idegenségének” érzete, amennyiben a fordítás éppen az adott idegen nyelvre történik? A kutatás a műfordítás kihívásait nyelvi és kulturális szempontból közelíti meg. Az előadás arra keresi a választ, hogy milyen fordítói stratégiákat alkalmaz a fordító a szöveg kihívásainak nyelvi és kulturális közvetítése során, a nemek és nevek fordításában, a metanyelvi reflexiók, idegen nyelvű zárványok megoldásában, a magyarországi és erdélyi magyar nyelvhasználat különbségeinek érzékeltetésében, a többnyelvűség, a nyílt és rejtett intertextuális utalások, idiomatikus kifejezések, szójátékok, képleírások átültetésében.

Kulcsszavak: *fordítás, kulturális közvetítés, idegenség, többnyelvűség, fordíthatóság*

Rövid szerzői biográfia

Pieldner Judit (<pieldnerjudit@uni.sapientia.ro>) habilitált docens a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen (Gazdasági, Humán, Társadalomtudományi és Mérnöki Kar, Humántudományok Tanszék, Csíkszereda, Románia). Kutatási területei az irodalom, film, képernyős adaptáció, intermedialitás és fordítástudomány köré koncentrálnak. Kötetei (magyar és angol nyelven): *Beszédterek, képterek. Tanulmányok, kritikák* (Kolozsvár: Komp-Press, 2007); *Genres in Changing Contexts. An Introduction to the Study of English Literature from the Beginnings to Romanticism* (Csíkszereda: Státus Kiadó, 2010); *Az értelmezés ideje. Tanulmányok, kritikák* (Kolozsvár: Egyetemi Műhely Kiadó, 2013); *Szóveg, kép, mozgókép kapcsolatai Bódy Gábor és Jeles András filmművészetében* (Kolozsvár: Egyetemi Műhely Kiadó, 2015); *Adaptation, Remediation and Intermediality: Forms of In-Betweenness in Cinema* (Kolozsvár: Cluj University Press, 2020). Főmunkatársa az *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica* szerkesztőségének. Az MTA külső köztestületi tagja.

Biographical Note

Judit Pieldner (<pieldnerjudit@uni.sapientia.ro>) is Habilitated Associate Professor at the Sapientia Hungarian University of Transylvania, Faculty of Economics, Socio-Human Sciences and Engineering, Department of Human Sciences, Miercurea Ciuc, Romania. Her research interests are related to literature, film, screen adaptation, intermediality, and translation studies. Volumes (in Hungarian and English): *Beszédterek, képterek. Tanulmányok, kritikák* (Cluj-Napoca: Komp-Press, 2007); *Genres in Changing Contexts. An Introduction to the Study of English Literature from the Beginnings to Romanticism* (Miercurea Ciuc: Status, 2010); *Az értelmezés ideje. Tanulmányok, kritikák* (Cluj-Napoca: Egyetemi Műhely Kiadó, 2013); *Szóveg, kép, mozgókép kapcsolatai Bódy Gábor és Jeles András filmművészetében* (Cluj-Napoca: Egyetemi Műhely Kiadó, 2015); *Adaptation, Remediation and Intermediality: Forms of In-Betweenness in Cinema* (Cluj-Napoca: Cluj University Press, 2020). She is executive editor of *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*. An external member of the Hungarian Academy of Sciences.

Szabó Tünde

University of Pécs

Faculty of Humanities and Social Sciences, Institute of Slavonic Studies, Department of Russian Philology

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5955-0662>

Struktúra-értelmezések a magyar és az orosz irodalomtudományban [Interpretations of the Concept of Structure in Hungarian and Russian Literary Studies]

Absztrakt. A 20. század közepén különböző tudományágakban népszerűvé vált paradigma, a strukturalizmus, illetve a körülötte kialakult vita kevés figyelmet kapott a magyar tudománytörténetben: az elmúlt két évtizedben mindössze két összegző-áttekintő tanulmány született a témában. Ezekhez kapcsolódva, előadásomban arra fókuszálok, miként értelmezték a struktúra-fogalmat az 1960-70-es években a magyar irodalmárok, mindenekelőtt Hankiss Elemér és Bojtár Endre, és felfogásuk hogyan korrelál a velük párhuzamosan alkotó, később világhírűvé vált strukturalista-szemiotikus, Ju. Lotman koncepciójával.

Kulcsszavak: *struktúra, modell, Hankiss Elemér, Bojtár Endre, Jurij Lotman*

Abstract. Structuralism, a paradigm that became popular in various disciplines in the mid-twentieth century, and the debate surrounding it have received little attention in Hungarian scientific history: over the past two decades, only two overview studies have been published on the subject. In connection with these studies, my presentation will focus on how Hungarian literary scholars, above all Elemér Hankiss and Endre Bojtár, interpreted the concept of structure in the 1960s and 1970s, and how their understanding correlates with the concept developed in parallel by the later world-famous structuralist-semiotician Yuri Lotman.

Keywords: *structure, model, Elemér Hankiss, Endre Bojtár, Yuri Lotman*

Rövid szerzői biográfia

Szabó Tünde (<szabo.tunde@pte.hu>). 2017 óta dolgozom a Pécsi Tudományegyetem (PTE BTK) Orosz Filológia Tanszékén, 2020 óta vagyok a PTE Szlavisztika Intézetének vezetője. 2002-ben nyertem el a PhD-fokozatot „Nőalakok és ikonicitás F. M. Dosztojevszkij műveiben” című disszertációmmal. 2016-ban habilitáltam a Szegedi Tudományegyetemen irodalomtudományból, 2025-ben nyertem el az MTA doktora címet és kaptam egyetemi tanári kinevezést. 1998 óta adok elő rendszeresen magyar és nemzetközi konferenciákon, illetve szervezek magam is szlavisztikai tematikájú konferenciákat. Publikációim hazai és külföldi tudományos folyóiratokban, gyűjteményes kötetekben jelennek meg orosz, magyar és angol nyelven. Márai Sándor prózapoétikájáról és Ljudmila Ulickaja *Съзнателна* című kisregényéről publikáltam egy magyar, illetve egy orosz nyelvű kismonográfiát, valamint Oroszországban megjelent egy tanulmánygyűjteményem L. Ulickaja prózájáról. A szláv népek történelme és kultúrája című tanulmánykötet-sorozat szerkesztője, a *SlavVaria* folyóirat alapító főszerkesztője vagyok. Az MTA köztestületi tagja.

Biographical Note

Tünde Szabó (<szabo.tunde@pte.hu>) has been a faculty member of the Department of Russian Philology at the University of Pécs (Faculty of Humanities and Social Sciences) since 2017, and since 2020 she has been the head of the Institute of Slavic Studies at the same university. She earned her PhD in 2002 with a dissertation entitled “Female Figures and Iconicity in the Works of F. M. Dostoevsky”. She completed her habilitation in literary studies at the University of Szeged in 2016, and in 2025 she was awarded the title Doctor of the Hungarian Academy of Sciences (DSc) and appointed as full professor. Since 1998, she has been a regular participant and organizer of national and international conferences in the field of Slavic studies. Her publications have appeared in scholarly journals and collected volumes in Hungary and abroad, in Russian, Hungarian, and English. She is the author of two short monographs—one in Hungarian on the poetics of Sándor Márai’s prose and one in Russian on Lyudmila Ulitskaya’s novella *Sonechka*—and a collection of essays on Ulitskaya’s prose published in Russia. She is the editor of the series *Studies on the History and Culture of the Slavic Peoples* and the founding editor-in-chief of the journal *SlavVaria*. Member of the Public Body of the Hungarian Academy of Sciences.

Szávai Dorottya Anna

Constantine the Philosopher University in Nitra

Faculty of Central European Studies, Institute of the Hungarian Language and Literary Science

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-0469-6062>

A közép-kelet-európai elégiáról a kortárs magyar költészet tükrében [On the Central and Eastern European Elegy in the Mirror of Contemporary Hungarian Poetry]

Absztrakt. Konferencia-előadásomban a kortárs magyar elégiát mint közép-kelet-európai műfaji és kulturális képződményt értelmezem. A tanulmány abból indul ki, hogy a kortárs magyar költészetben az utóbbi időben feltűnően fölerősödött az elégia műfajának a jelenléte. Annyira, hogy az utóbbi pár év líratermésében számos olyan kötetet találunk, amely címében is hordozza a műfaji jelölőt. A dolgozat áttekintést nyújt arról, hogy a New Criticism és az amerikai dekonstrukció nevezetes elgondolásai óta (De Man, Culler) milyen irányt vettek az elégiára vonatkozó legújabb líra- és műfajelméleti kutatások. A kérdés a kortárs európai és amerikai „új-elégia” összefüggésében kerül vizsgálatra, melynek egyik uralkodó változata az ún. *self-elégia*. Utóbbi élesen láttatja a költőt mint korának és geokulturális identitásának lenyomatát. Előadásom kiinduló kérdése, hogy e klasszikus, kanonikus és kánonképző költői műfaj, az elégia kortárs magyar változatainak vannak-e sajátosan közép-európai vonatkozásai, netán poétikai jegyei. Gondolatmenetem „lírai hősei”: Tózsér Á., Takács Zs., Kemény I., Vörös István Tóth K. és Krusovszky Dénes lesznek. Legtöbbjük esetében a költői korpuszon túl a közép-európaiság az egyéb műfajokban is központi kérdés, leginkább esszé, napló, memoár formájában, ami tovább árnyalja érvelésemet.

Kulcsszavak: *líra, elégia, Közép-Európa, kánon, kortárs magyar irodalom*

Abstract. In my conference paper, I interpret contemporary Hungarian elegy as a Central and Eastern European poetic and cultural phenomenon. The study departs from the observation that in recent years, the presence of the elegy as a genre has become strikingly prominent in contemporary Hungarian poetry. Indeed, in the poetic output of the past few years, we find numerous volumes that explicitly bear the generic marker in their titles. The paper provides an overview of how recent lyric and genre theory has approached the elegy since the key concepts of New Criticism and American deconstruction (De Man, Culler). The issue is examined within the broader context of the contemporary European and American “new elegy,” one dominant variant of which is the so-called *self-elegy*. This form highlights the poet as an imprint of his or her age and geo-cultural identity. The starting question of my paper is whether this classical, canonized, and canon-forming poetic genre—the elegy—has specifically Central European references or poetic features in its contemporary Hungarian manifestations. The “lyric heroes” of my discussion will be Árpád Tózsér, Zsuzsa Takács, István Kemény, István Vörös, Krisztina Tóth, and Dénes Krusovszky. In most of their cases, beyond the poetic corpus itself, the question of Central Europeanness is also central in other genres—particularly essays, diaries, and memoirs—which further nuance my argument.

Keywords: *lyric poetry, elegy, Central Europe, canon, contemporary Hungarian literature*

Rövid szerzői biográfia

Szávai Dorottya Anna (<szavaidorottya@gmail.com>) irodalomtörténész, habil. egyetemi docens. Szakterületei: komparatiztika, magyar–francia irodalmi kapcsolatok, modern és kortárs magyar irodalom, líraelmélet és líratörténet. Magyar, francia és angol nyelven publikál. Öt önálló monográfia szerzője, több mint egy tucat magyar, ill. idegennyelvű tanulmánykötet szerkesztője, magyar, ill. nemzetközi tudományos kutatások tagja, volt vezetője. Legutóbbi önálló kötete a Gondolat Kiadónál 2023-ban jelent meg: „*A pórusait látni*”. *Pilinszky-olvasatok. Esszék tanulmányok*. Az MTA köztestületi tagja (I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya).

Biographical Note

Dorottya Anna Szávai (<szavaidorottya@gmail.com>) is a literary historian and habilitated associate professor. Her areas of expertise include comparative literature, Hungarian-French literary relations, modern and contemporary Hungarian literature, as well as lyric theory and the history of lyric poetry. She publishes in Hungarian, French, and English. She is the author of five monographs and the editor of more than a dozen volumes in Hungarian and other languages. She has participated in, and previously led, several Hungarian and international research projects. Her most recent monograph, „*A pórusait látni*”. *Pilinszky-olvasatok. Esszék, tanulmányok* (“Seeing the pores”. The Interpretations of Pilinszky. Essays and Studies), was published by Gondolat Publishing in 2023. Member of the Public Body of the Hungarian Academy of Sciences and of the I. Section of Linguistics and Literary Scholarship.

Tapodi Zsuzsanna-Mónika

Sapientia Hungarian University of Transylvania (EMTE)

Faculty of Economics and Socio-Human Sciences and Engineering, Miercurea Ciuc, Department of Human Sciences

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0212-7921>

Nyelv, identitás, fordítás [Language, Identity, Translation]

Absztrakt. Az előadás olyan kortárs erdélyi (származású) szerzők műveit vizsgálja, akiknek a regényei többnyelvű környezetet mutatnak be. Eginald Schlattner *Der Geköpfte Hahn* (1998, *A fejvesztett kakas*), Tompa Andrea *A hóhér háza* (2010) és Caius Dobrescu *Moarte în Ținutul Secuiesc* (2017, *Halál Székelyföldön*) című regényeinek szereplői több nyelven beszélnek.

Az előadásban vizsgált kérdések: Milyen identitáskonstrukciókat, ön- és másággépeket tartalmaznak ezek a regények, milyen fordítói kihívások elé állítják a más nyelvekre átültetőket a többnyelvűség és a reáliák tolmácsolásában?

Kulcsszavak: *Erdély, identitás, másággépek, többnyelvűség, fordítás*

Abstract. The presentation examines the works of contemporary Transylvanian authors whose novels present a multilingual environment. The characters in Eginald Schlattner's *Der geköpfte Hahn* (1998, *The Headless Cock*), Andrea Tompa's *A hóhér háza* (2010, *The Hangman's House*) and Caius Dobrescu's *Moarte în Ținutul Secuiesc* (2017, *Death in Seklerland*) speak multiple languages.

The questions examined in the presentation are: What identity constructions, images of self and otherness do these novels contain, and what translation challenges do they pose to translators in interpreting the multilingual reality?

Keywords: *Transylvania, identity, representations of otherness, multilingualism, translation*

Rövid szerzői biográfia

Tapodi Zsuzsanna-Mónika (<tapodizsuzsa@uni.sapientia.ro>) a Sapientia EMTE Csíkszeredai Kara, Humántudományok Tanszékének professzora, összehasonlító- és világirodalmat tanít. Kolozsváron diplomázott 1984-ben a BBTE Filológiai Karán magyar-spanyol szakon, ugyanitt védte meg kritikátörténeti tárgyú doktori disszertációját 2000-ben. 1993-ig középiskolai tanár, 1993–2003 között a Bukaresti Tudományegyetem adjunktusa és docense, azóta a Sapientia EMTE docense és professzora, 2007–2016 között tanszékvezető. Kutatási területei: imagológia, irodalmi kánonok, kultusz és irodalom. Rangos hazai és külföldi szakmai szervezetek tagja. Hét önálló kötete közül az *Itinerare textuale* című 2018-ban elnyerte a Román Összehasonlító Irodalmi Társaság díját, 22 könyvet szerkesztett, tagja az *Acta Universitatis Sapientiae* szaklap szerkesztő bizottságának.

Díjak: 2009 a Sapientia EMTE Gazdasági és Humántudományok Karának kiváló oktatója, 2013 a Sapientia EMTE kiváló oktatója, 2021 az Erdélyi Múzeum-Egyesület tiszteleti tagja, 2025 Magyar Arany Érdemkereszt. Az MTA külső köztestületi tagja.

Biographical Note

Zsuzsanna-Mónika Tapodi (<tapodizsuzsa@uni.sapientia.ro>) is a Professor at the Department of Humanities, Miercurea Ciuc Campus, Sapientia Hungarian University of Transylvania, where she teaches comparative and world literature. She graduated in 1984 from the Faculty of Philology at Babeş-Bolyai University (Cluj-Napoca) in Hungarian-Spanish studies and defended her doctoral dissertation in literary criticism there in 2000. She worked as a secondary school teacher until 1993 and then served as Assistant Professor and Associate Professor at the University of Bucharest from 1993 to 2003. Since then, she has been an Associate Professor and Professor at Sapientia EMTE, serving as department head from 2007 to 2016. Her research interests include imagology, literary canons, and the relationship between cult and literature. She is a member of prestigious national and international scholarly organizations. Among her seven monographs, *Itinerare textuale* (2018) received the award of the Romanian Society for Comparative Literature. She has edited 22 books and serves on the editorial board of the journal *Acta Universitatis Sapientiae*. Awards: Excellent Lecturer of the Faculty of Economics and Humanities, Sapientia EMTE (2009); Excellent Lecturer, Sapientia EMTE (2013); Honorary Member of the Transylvanian Museum Society (2021); Hungarian Gold Cross of Merit (2025). She is an external member of the Hungarian Academy of Sciences.

Tomonicska Ingrid

Sapientia Hungarian University of Transylvania (EMTE)

Faculty of Economics and Socio-Human Sciences and Engineering, Miercurea Ciuc, Department of Human Sciences

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2306-5539>

A sírversfaragástól a sorsfordításig. Magyar sírversek román nyelvre való fordításának körülményességeiről [From Carving Epitaphs to Rewriting Fate: On the Difficulties of Translating Hungarian Epitaphs into Romanian]

Absztrakt. Dósa Zoltán *Sírversek. Katasztrófa költészet* című kötete több mint 150 ironikus-szatirikus sírverset tartalmaz, amelyek különféle emberi típusokat és foglalkozásokat idéznek meg. A szerző, aki önmagát „sírversfaragónak” nevezi, az epitáfiumokat egyszerre használja bűnök és gyarlóságok kigúnyolására, haláltánc és *memento mori* megteremtésére, valamint egy társadalmi tablókép felrajzolására. A rövid versek egyben szimbolikus portrék is: a fizikust részecskéekkel, a pincért evőeszközökkel, a rendőrt körforgalmakkal jellemzik. A szövegek fordítása során számos probléma merül fel, még akkor is, ha a műfaj mindkét kultúrában jelen van: legyen az fekete humor, szójáték, szarkazmus és irónia vagy akár lexikai akadály az egyes szakmák esetében.

Kulcsszavak: *sírvers, humor, mesterségek, műfordítás, Dósa Zoltán*

Abstract. Zoltán Dósa's volume *Funeral Verses. Catastrophe Poetry* contains more than 150 ironic and satirical epitaphs that evoke various human types and professions. The author, who calls himself a “carver of epitaphs”, uses these texts to mock vices and flaws, to create both a danse macabre and a *memento mori*, and to sketch a broad social tableau. At the same time, the short verses function as symbolic portraits: the physicist is evoked through particles, the waiter through cutlery, the policeman through roundabouts. In translating these texts, numerous problems arise, even though the genre exists in both cultures: whether it be black humor, wordplay, sarcasm and irony, or lexical obstacles tied to specific professions.

Keywords: *epitaphs, humor, professions, literary translation, Zoltán Dósa*

Rövid szerzői biográfia

Tomonicska Ingrid (<tomonicskaingrid@uni.sapientia.ro>) a Sapientia EMTE Csíkszeredai Karán a Humántudományok Tanszékének oktatója. Doktori fokozatát a brassói Transilvania Egyetem Interdiszciplináris Doktori Iskolájában szerezte (2017) az 1989 utáni román és a romániai magyar nemzedékről szóló kutatásával. Irodalmi művek fordításával foglalkozik, kutatási területei a kortárs román irodalom, a kulturális kapcsolatok, különösen a magyar–román irodalmi kapcsolatok. Az MTA külső köztestületi tagja.

Biographical Note

Ingrid Tomonicska (<tomonicskaingrid@uni.sapientia.ro>) is a lecturer at the Department of Humanities, Miercurea Ciuc Campus, Sapientia Hungarian University of Transylvania. She earned her PhD in 2017 from the Interdisciplinary Doctoral School of Transilvania University, Braşov, with research on post-1989 Romanian and Romanian-Hungarian generations. She works on the translation of literary works, and her research focuses on contemporary Romanian literature, cultural relations, and particularly Hungarian-Romanian literary connections. She is an external member of the Hungarian Academy of Sciences.

Vigh Ivett-Barbara

Partium Christian University

Faculty of Humanities and Arts, Department of Linguistics and Literary Studies

ORCID: —

A társasjáték-pedagógia alkalmazása a kommunikációs kompetencia fejlesztésében bölcsészhallgatók körében: tapasztalatok a Partiumi Keresztény Egyetemről [The Application of Game-Based Pedagogy in the Development of Communication Competence among Humanities Students: Insights from Partium Christian University]

Absztrakt. A modern felsőoktatás egyik kiemelt kihívása a hallgatók kommunikációs kompetenciáinak fejlesztése, amely elengedhetetlen a szakmai érvényesüléshez. Különösen igaz ez a bölcsészkarokon, ahol a kritikai gondolkodás, az érvelés és a kreatív kifejezés kulcsszerepet játszanak. A társasjáték-pedagógia egy innovatív módszer, amely a játékalapú tanuláson keresztül erősíti a felsorolt készségeket. Hipotézisem szerint a célzottan alkalmazott társasjátékos módszerek jelentősen javíthatják e készségeket a hagyományos oktatási formákhoz képest. A mintavétel kvalitatív és kvantitatív módszerek kombinációját alkalmazza: megfigyelések és kérdőívek segítségével elemeztem a társasjátékok oktatásba integrálásának hatékonyságát. Jelen előadás a Partiumi Keresztény Egyetem Magyar nyelv és irodalom, Magyar nyelv és irodalom – Angol nyelv és irodalom szakos hallgatók 2023/2024-es és 2024/2025-ös tanév során gyűjtött tapasztalatait tartalmazza. Az eredmények arra utalnak, hogy a társasjátékokon alapuló tanulás nemcsak a kommunikációs készségeket fejleszti, hanem elősegíti a tanulói elégedettséget és az aktív tanulási folyamatokat is.

Kulcsszavak: *társasjáték-pedagógia, kommunikáció, felsőoktatás, bölcsészhallgató, innovatív módszerek*

Abstract. One of the major challenges of modern higher education is the development of students' communication competencies, which are essential for professional success. This is particularly true in the humanities, where critical thinking, argumentation, and creative expression play a central role. Board game pedagogy represents an innovative approach that enhances these skills through game-based learning. My hypothesis is that targeted board game-based methods can significantly improve communication competencies compared to traditional teaching forms. The research combines qualitative and quantitative sampling methods: I examined the effectiveness of integrating board games into teaching through observations and questionnaires. This presentation summarizes the experiences gathered at Partium Christian University among students of Hungarian Language and Literature, as well as Hungarian-English double majors, during the 2023/2024 and 2024/2025 academic years. The findings suggest that board game-based learning not only enhances communication skills, but also contributes to learner satisfaction and fosters active learning processes.

Keywords: *board game pedagogy, communication, higher education, humanities students, innovative methods*

Rövid szerzői biográfia

Vigh Ivett-Barbara (<vigh.barbara@partium.ro>) a Partiumi Keresztény Egyetem Bölcsészettudományi és Művészeti Karának Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszékén dolgozik egyetemi asszisztensként. Szakterülete az alkalmazott nyelvészet, kutatási területei között pszicholingvisztikai, nyelvpedagógiai, kommunikációtudományhoz kapcsolódó témák szerepelnek, különös tekintettel a kétnyelvű és határ menti közösségek nyelvi és kulturális sajátosságaira. Jelenleg harmadéves doktorandusz az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen, ahol kutatási témája a tannyelvválasztás identitásformáló szerepe kisebbségi környezetben. Tudományos érdeklődése kiterjed a magyar nyelv és irodalom módszertanára, az olvasásra nevelés kérdéskörére, valamint az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésének innovatív megközelítéseire. Korábban közoktatásban is dolgozott magyartanárként, amely tapasztalatait beépíti egyetemi oktatói és kutatói tevékenységébe.

Biographical Note

Ivett-Barbara Vigh (<vigh.barbara@partium.ro>) is a University Assistant at the Department of Language and Literary Studies, Faculty of Humanities and Arts, Partium Christian University. Her expertise lies in applied linguistics, with research focusing on psycholinguistics, language pedagogy, and communication studies, particularly regarding the linguistic and cultural characteristics of bilingual and borderland communities. She is currently a third-year PhD student at Eszterházy Károly Catholic University, researching the identity-shaping role of language choice in minority educational settings. Her academic interests also include methodology of Hungarian language and literature, literacy education, and innovative approaches to developing native language competencies. Previously, she worked as a Hungarian language teacher in secondary education, and she integrates this practical experience into her university teaching and research.

Zámbó Bianka

University of Pannonia

Faculty of Humanities, Institute for Hungarian and Applied Linguistics

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1712-1625>

A kézírás poétikája. Tandori Dezső 2025-ben megjelent Egyetlen című noteszének intermediális olvasata [The Poetics of Handwriting. An Intermedial Reading of Dezső Tandori's Egyetlen (2025)]

Absztrakt. Az előadás tárgya Tandori Dezső 2025-ben megjelent, posztumusz verseskötete, az *Egyetlen*, amely teljes egészében a szerző kézírásával készült. A kéziratot formai és konceptuális szempontból is egyedülálló, és új megvilágításba helyezi a szerző egész életművét. A kutatás célja a kézírásos kötet értelmezése a kézírás mint poétikai és intermediális jelenség tükrében, különös tekintettel az életmű egészében megfigyelhető vizuális költészetre és intermediális összefüggésekre. A témaválasztás aktualitását az *Egyetlen* friss kiadása adja, amely új kérdéseket vet fel a kézírás szerepéről a lírában, a szöveg és kép határán egyensúlyozó egyedi poétikai gesztusról, valamint a művészi önazonosság kéziratban rejlő dimenzióiról. Különösen fontos kérdések ezek az MI-vel versenyző századunkban! Vajon tartalmaz-e művészi többletet a kézjegy egyedisége? Hogyan válik a kézírás vizuális eleme a költői önkifejezés részévé? Miként változtatja meg a kézírás a vers befogadásának modalitását?

Kulcsszavak: *Tandori Dezső, Egyetlen, kézírás, intermedialitás, ideogramma*

Abstract. The presentation focuses on Dezső Tandori's posthumous poetry collection *Egyetlen* (2025), entirely handwritten by the author. This manuscript volume is unique both formally and conceptually, offering a new perspective on Tandori's entire oeuvre. The research aims to interpret this handwritten collection in the light of handwriting as a poetic and intermedial phenomenon, with particular attention to the visual poetry and intermedial connections observable throughout the author's work. The topicality of this study is underlined by the recent publication of *Egyetlen*, which raises new questions about the role of handwriting in poetry, the unique poetic gestures that balance on the boundary between text and image, and the dimensions of artistic identity embedded in the manuscript. These issues are especially relevant in our century, where human creativity is juxtaposed with AI: Does the uniqueness of a handwritten signature contribute an artistic surplus? How does handwriting as a visual element become part of poetic self-expression?

Keywords: *Dezső Tandori, Egyetlen, handwriting, intermediality, ideogram*

Rövid szerzői biográfia

Zámbó Bianka (<zambobianka@gmail.com>) irodalmár, a Pannon Egyetem adjunktusa. Kutatási területe a vizuális költészet és az intermedialitás, különös tekintettel Tandori Dezső életművére. Munkáiban az irodalom és a képzőművészet találkozási pontjait, a szó és a kép kölcsönhatásait, valamint az önreprezentáció és a művészet minimumának kérdéseit vizsgálja, elsősorban a 20. század második felének magyar lírájában. Az MTA köztestületi tagja. (MTA VEAB, Irodalomtudományi Munkabizottság).

Biographical Note

Bianka Zábó (<zambobianka@gmail.com>) is a lecturer at Pannon University. Her research focuses on visual poetry and intermediality, with particular attention to the oeuvre of Dezső Tandori. Her work examines the intersections of literature and visual arts, the interaction between word and image, as well as questions of self-representation and the minimum of art, primarily within Hungarian poetry of the second half of the twentieth century. She is a member of the Public Body of the Hungarian Academy of Sciences, serving on the MTA VEAB, Literary Studies Committee.

ELÉRHETŐSÉGEK JEGYZÉKE | LIST OF CONTACT INFORMATION | ELENCO DEI CONTATTI

ALBU-BALOGH Andrea

Partium Christian University ♦ (<balogh.andrea@partium.ro>)

BARANYINÉ KÓCZY Judit

University of Pannonia ♦ (<baranyine.judit@mftk.uni-pannon.hu>, <baranyikoczy@gmail.com>)

BEREGSZÁSZI Anikó

Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University ♦ (<beregszaszi.aniko@kmf.org.ua>)

BERÉNYI László

Hungarian Academy in Rome ♦ (<mission.rma@mfa.gov.hu>)

BOTTONI, Stefano

University of Florence ♦ (<stefano.bottoni@unifi.it>)

CSERNICKÓ István

Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University – University of Pannonia ♦
(<csernicksko.istvan@kmf.org.ua>)

DAL BELLO, Nicolò

University for Foreigners of Perugia ♦ (<n.dalbello@studenti.unistrapg.it>)

DARAB Ágnes

University of Miskolc ♦ (<agnes.darab959@gmail.com>)

DI FRANCESCO, Amedeo

University of Cassino and Southern Lazio ♦ (<amedeo.difrancesco@unicas.it>,
<amedeodifrancesco@gmail.com>)

ERDŐSI Péter

Eötvös Loránd University ♦ (<erdosi.peter@btk.elte.hu>)

FRANCHI Cinzia

University of Padua ♦ (<cinzia.franchi@unipd.it>)

GHILARDUCCI Manuel

Humboldt-Universität zu Berlin ♦ (<manuel.ghilarducci@hu-berlin.de>)

GUARINO, Augusto

University of Naples L'Orientale ♦ (<aguarino@unior.it>)

HIRES-LÁSZLÓ Kornélia

Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University ♦ (<hires.laszlo.kornelia@kmf.org.ua>)

IVAN Andreea Cristina
Transilvania University of Braşov ♦ (<ivanandreeacristina@yahoo.com>)

JÁNOS Szabolcs
Partium Christian University – Eszterházy Károly Catholic University ♦
(<janos.szabolcs@partium.ro>, <janos.szabolcs@uni-eszterhazy.hu>)

KERTÉSZ Noémi
University of Miskolc ♦ (<noemi.kertesz@uni-miskolc.hu>, <noemikertesz@hotmail.com>)

KISS Farkas Gábor
Eötvös Loránd University ♦ (<kiss.farkas@btk.elte.hu>)

KOVÁCS Gábor
University of Pannonia ♦ (<kovacs.gabor@htk.uni-pannon.hu>, <kovacsgabesz1@gmail.com>)

KÓRIZS Imre
University of Miskolc ♦ (<imre.korizs@uni-miskolc.hu>, <korizs@gmail.com>)

LADÁNYI István
University of Pannonia ♦ (<ladanyi.istvan@htk.uni-pannon.hu>, <lada1594@gmail.com>)

LAJOS Katalin
Sapientia Hungarian University of Transylvania ♦ (<lajoskatalin@uni.sapientia.ro>)

LUONGO, Salvatore
University of Naples L'Orientale ♦ (<sluongo@unior.it>)

MARMIROLI, Lorenzo
University of Szeged ♦ (<marmiroli.lorenzo@szte.hu>)

MÁTYUS Norbert
Pázmány Péter Catholic University ♦ (<matyus.norbert.andras@pptke.hu>)

MEKIS D. János
University of Pécs ♦ (<mekis.janos@pte.hu>)

MÉSZÁROS Andor
Eötvös Loránd University ♦ (<meszaros.andor@btk.elte.hu>, <meszandor@gmail.com>)

NICOLOSI, Simona
University of Szeged ♦ (<simona.nicolosi@fastwebnet.it>)

PAPP Judit
University of Naples L'Orientale ♦ (<jpapp@unior.it>)

PÁL Enikő
Sapientia Hungarian University of Transylvania ♦ (<paleniko@uni.sapientia.ro>)

PELCZÉDER Katalin

University of Pannonia ♦ (<pelczeder.katalin@htk.uni-pannon.hu>, <pelczederk@gmail.com>)

PIELDNER Judit

Sapientia Hungarian University of Transylvania ♦ (<pieldnerjudit@uni.sapientia.ro>)

SZABÓ Tünde

University of Pécs ♦ (<szabo.tunde@pte.hu>)

SZÁVAI Dorottya Anna

Constantine the Philosopher University in Nitra ♦ (<szavaidorottya@gmail.com>)

TAPODI Zsuzsanna-Mónika

Sapientia Hungarian University of Transylvania ♦ (<tapodizsuzsa@uni.sapientia.ro>)

TOMONICKA Ingrid

Sapientia Hungarian University of Transylvania ♦ (<tomonickaingrid@uni.sapientia.ro>)

TOTTOLI, ROBERTO

University of Naples L'Orientale ♦ (<rettorato@unior.it>, <rtottoli@unior.it>)

VIG Adrienn

Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian University ♦ (<vig.adrienn.b21an@kmf.org.ua>)

VIGH Ivett-Barbara

Partium Christian University ♦ (<vigh.barbara@partium.ro>)

ZÁMBÓ Bianka

University of Pannonia ♦ (<zambobianka@gmail.com>)

A kötet a 2025. november 5-6-7-én Nápolyban, a Nápolyi L'Orientale Tudományegyetem Irodalmi-, Nyelvészeti- és Összehasonlító Tanulmányok Intézetében megrendezett *Múlt és jövő között: irodalmi és nyelvtudományi kutatások a Magyar Tudományos Akadémia 200. évfordulója alkalmából* című nemzetközi konferencia előadásainak absztraktjait tartalmazza.

This volume presents the abstracts of the papers accepted for the international conference *Between Past and Future: Literary and Linguistic Research on the Bicentenary of the Hungarian Academy of Sciences*. The conference is held at the Department of Literary, Linguistic and Comparative Studies at the University of Naples L'Orientale (Naples, Italy) on November 5-6-7, 2025.

Il volume raccoglie gli abstract delle relazioni presentate alla conferenza internazionale dal titolo *Tra passato e futuro: ricerca letteraria e linguistica nel bicentenario dell'Accademia Ungherese delle Scienze*, svoltasi il 5, 6 e 7 novembre 2025 a Napoli, presso il Dipartimento di Studi Letterari, Linguistici e Comparati dell'Università di Napoli L'Orientale.

